

İlkbahar '26
ARA TATİL REHBERİ
"Lise Öğrencilerine Yönelik"

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

MEBİ

OGM
MATERYAL

ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ADINA SAHİBİ

Halil İbrahim TOPÇU

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Dr. Yasin ELÇİ

YAYIN KOORDİNTÖRÜ

Ömer SARICA

YAZARLAR

Usame SARITAŞ Eren DEMİR

Murat DOĞAN Volkan KALENDER
Gurbet T. KAZANCIOĞLU

Ahmet ÇELİK Adem İNAN
Mehmet Emin DAĞ Ali YILMAZ

Serap DEMİRCİOĞLU Yahya MUTLU
Filiz KAYA KUL Ahmet YAVUZ
Emine KARAHAN Gülçin OSMANOĞLU
Derya PÜTÜN Sidika ALBAY
Gülşay KAHYA ÖZER Fazilet DÜVENÇİ

Çağrı KANI Yasin SANCAR

Atiye Gamze ALTUNAY Rana AKSOY
Esra DEMİR Murat KUVVETLİ
Duygu AKKUZU GEDİK Eren YILMAZ
Zülal YILDIZ Ebru ÜLER

Fatma Zerrin GÖRGÜN Burcu E. FAZLAOĞLU
Seda DUMAN

Filiz ÇINARBAY Kerim YETKİN

Aysel EROĞLU Yağcin EFE
Ali MUMCU

Mustafa ÖZDAMAR Şerife YAŞAR
Arif BAL Güven DOĞAN
Şennur ŞANAL

Merve ÖZORPAK Mahmut BİRGİN
Damla MERAL

Enes KATITAŞ Ersen AKTAŞ

GRAFİK VE TASARIM

Ç. Volkan YILDIZ Cihan METİN

Hilal SAKİN DİGDEM TÜKEL ÇOLAK

Nagihan ERGIYEN BÜLENT DURSUN

Fatih DEMİRALAY Behiye Gök BOZKURT

Mustafa ÜSTÜNER Ahmet PEHLİVAN

DİL İNCELEME

Hatice SULA Kübra YALÇINER

Veysel ÇAYIR Ayşe Ece GÜR

Tuba AKMAN Merve ŞENGÜLERLİ

Şerife YAŞAR Mehmet KAYIRAN

Gülnaz SUBAŞI Oktay TÜRK

Fadime DEMİR Ayşen ÖZTAŞ ÇELİK

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

Tuğba BACAĞSIZ Hanifi YUMUŞAK

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	3
1. KENDİNİZE ZAMAN AYIRIN	4
1.2 TATİLDE KENDİNİZ İÇİN NE YAPMAK İSTERSİNİZ?	5

5

TRT DİNLE İLE TANIŞ

1.3 BİR HAFTALIK TATİL PLANIM	6
-------------------------------------	---

7

TATİL ROTASI OLUŞTURUN

2. BAYRAM: PAYLAŞMANIN VE BİRLİKTE OLMANIN ZAMANI	9
---	---

10

OSMANLI'DA RAMAZAN GELENEKLERİ

2.1 BAYRAMIN ANLAMI	15
---------------------------	----

15

BAYRAM COŞKUSU

2.3 BAYRAMDA KÜÇÜK İYİLİKLER YAPIN	18
--	----

19

SMALL ACTS OF KINDNESS DURING EID

3. AİLE VE SOSYAL BAĞLAR	21
3.1 AİLENİZLE ZAMAN GEÇİRİN	21
3.2 AİLE BÜYÜĞÜNÜZDEN BİR HİKÂYE DİNLEYİN	22

22

BÜYÜKLERİMİN ANILARI: YAPAY ZEKÂ İLE ANIDAN HİKÂYEYE

3.3 ARKADAŞLARLA PAYLAŞIM	25
---------------------------------	----

25

GÜNDÜZ SÜRESİNİ HESAPLAYIN

27
DÜŞÜN, TAHMİN ET, STRATEJİ GELİŞTİR!

4. KEŞFET VE DENEYİMLE	34
4.1 BİR KİTAP, BİR FİLM VE BİR HİKÂYE	34

35

DISCOVERING YOUR TRUE TALENT

37

EDEBİYATIN AYNASINDA FELSEFE

4.2 ŞEHRİNİZİ KEŞFEDİN!	40
-------------------------------	----

40

GÖKYÜZÜNÜN İKİ YÜZÜ: SENİN ŞAFAĞIN HANGİSİ?

4.3 YENİ BİR ŞEY DENEYİMLEYİN!	43
--------------------------------------	----

44

DENGELİ BESLENMENİN ÖNEMİ

50

TEMİZLİK MALZEMELERİNİN GİZLİ KİMYASI

4.4 YAPAY ZEKÂ VE TURING TESTİ	52
--------------------------------------	----

52

GELECEK GELDİ

5. TATİLİN ARDINDAN: OKUL TEMPOSUNA GERİ DÖNÜŞ	57
5.1 TATİLİNİZ NASIL GEÇTİ?	57
5.2 OKULA DÖNÜŞ MOTİVASYONU	58
GERİ BİLDİRİMLER	59

GİRİŞ

Ara tatil, yoğun geçen bir sürecin ardından hem dinlenmeniz hem de kendinize zaman ayırmanız için önemli bir fırsattır. Bu kısa mola; dinlenmek, düşünmek, yenilenmek ve kendinizi daha iyi tanımak için de değerlidir. Çünkü günlük koşuşturma içinde fark edemediğiniz birçok şey, böyle esnek zamanlarda daha net görülür. Ayrıca bu ara tatil Ramazan Bayramı'nın da coşkusunu içinde barındırıyor.

Ara tatilinizi verimli geçirmek için çok büyük planlar yapmanıza gerek yok. Küçük ama anlamlı etkinlikler, sevdiklerinizle geçirdiğiniz vakitler, yeni deneyimler ve kendinize ayırdığınız kısa anlar tatilinizi daha değerli hâle getirebilir. Önemli olan, bu zamanı bilinçli ve dengeli bir şekilde değerlendirmektir.

Bu kitapçıkta ara tatilinizi daha keyifli geçirmeniz ve kendinizi değerlendirebilmeniz için küçük etkinlikler, tatilinizi planlamanıza yardımcı olacak içerikler ve düşünmenizi sağlayacak sorular bulacaksınız. Sayfaları sırayla takip edebilir ya da sayfalar arasında ilginizi çeken bölümlerden başlayabilirsiniz.

Hepinize iyi tatiller ve iyi bayramlar dileriz.

İlkbahar '26
ARA TATİL REHBERİ
"Lise Öğrencilerine Yönelik"

1. BÖLÜM

KENDİNİZE ZAMAN AYIRIN

Yoğun geçen dönemin ardından kendinize zaman ayırmak, bir ihtiyaçtır. Ara tatil; deneyimlerinizi düşünmek, öğrendiklerinizi değerlendirmek ve yeni hedefler belirlemek için iyi bir fırsat sunar. Bazen az gibi görünse de bir an durup düşünmek bile kendinizi daha iyi anlamana yardımcı olabilir. Bu bölümde yer alan etkinlikler, geride kalan dönemi değerlendirmenize ve tatilinizi daha bilinçli planlamanıza yardımcı olacaktır.

1.1 BU DÖNEM NASIL GEÇTİ?

Okulda geçirdiğiniz süreci düşünmek hem güçlü yönlerinizi hem de gelişime açık alanlarınızı fark etmenizi sağlar. Aşağıdaki değerlendirme etkinliğinde yer alan sorular üzerine düşünerek kısa notlar alabilirsiniz. Böylece kendinizi fark etmek adına büyük bir adım atmış olursunuz.

- Bu dönem öğrendiğim en önemli şey:

- Bu dönem beni en çok mutlu eden an:

- Bu dönem beni en çok zorlayan durum:

- Kalan okul sürecinde yapmak istediğim farklı bir şey:

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

1.2 TATİLDE KENDİNİZ İÇİN NE YAPMAK İSTERSİNİZ?

Ara tatil hem dinlenmek hem de kendiniz için küçük hedefler belirlemek için iyi bir zamandır. Bu dönemde ilginizi çeken bir kitabı okumak, doğada yürüyüş yapmak ya da yoğun okul temposundan dolayı zaman ayıramadığınız bir etkinliği planlamak gibi etkinlikler tatilinizi daha keyifli hâle getirebilir. Aynı zamanda bu ara tatil, ramazan ayının manevi atmosferini ve Ramazan Bayramı'nın paylaşma kültürünü deneyimlemek için de güzel bir fırsattır.

Ramazan ayı; sabır, paylaşma ve dayanışma duygularının güçlendiği özel bir zamandır. Ramazanın son günlerinin denk geldiği bu ara tatilde ailenizle iftar sofralarında bir araya gelmek, büyüklerinizi ziyaret etmek ya da ihtiyaç sahiplerini hatırlamak gibi davranışlar hem sizin hem de çevrenizdeki insanların bayram sevincini artırabilir. Ramazan Bayramı ise sevdiklerinizle bir araya gelmek, bayramlaşmak ve mutluluğunuzu paylaşmak için güzel bir fırsattır.

Bu tatilde kendiniz için hem dinlenebileceğiniz hem de güzel deneyimler yaşayabileceğiniz küçük hedefler belirleyebilirsiniz. Örneğin bir büyüğünüzle sohbet etmek, bayram ziyaretlerinde bulunmak, ihtiyaç sahiplerine yardım etmek ya da ailenizle güzel anılar biriktirmek, tatilinizi daha anlamlı kılabilir.

TRT DİNLE İLE TANIŞ

Kulaklıklarını takıp kendi dünyana çekildiğin o anlarda, sadece müzik dinlemekten çok daha fazlasını keşfedebileceğin devasa bir dijital evren seni bekliyor. Tamamen ücretsiz ve reklamsız bir deneyim sunan TRT Dinle, lise hayatının yoğun temposunda hem eğlenmeni sağlayacak hem de sana yeni bakış açıları kazandıracak bir yol arkadaşı olmaya aday. Okula giderken, kütüphanede odaklanmaya çalışırken ya da günün yorgunluğunu atmak istediğinde ihtiyacın olan her türlü içeriğe tek bir dokunuşla ulaşabilirsin. Müzik tutkunları için TRT Dinle, sınırları zorlayan bir müzik kütüphanesini doğrudan cebine getiriyor. Pop müzikten rock tınlarına, geleneksel halk müziğinden modern jazz kompozisyonlarına kadar uzanan bu geniş yelpazede, sadece popüler hitleri değil, başka hiçbir yerde bulamayacağın özel kayıtları da keşfedebilirsin. Bu platform sadece popüler şarkıları değil, ders çalışırken konsantrasyonunu artıracak özel listeleri ve ufkunu açacak podcast serilerini de bir araya getiriyor.

Kitapların büyüleyici dünyasını sadece sayfalar arasında değil, kulaklığının ucunda her an yanında taşımayı sevenlerdensen; profesyonel seslendirme sanatçıların hayat verdiği sesli kitaplar senin için yepyeni bir deneyim kapısı aralıyor. Edebiyat derslerinde adını sıkça duyduğun ya da merak ettiğin dünya klasiklerini, Türkiye'nin en usta seslerinden dinleyerek bu eserlerle çok daha samimi bir bağ kurabilirsin. Örneğin; Sabahattin Ali'nin unutulmaz eseri Kürk Mantolu Madonna'sını usta oyuncu Yetkin Dikinciler'in etkileyici sesinden, Franz Kafka'nın zihin açan Dönüşüm'ünü veya Victor Hugo'nun destansı Sefiller'ini dinlemek, bu hikâyeleri adeta bir film izliyormuşçasına zihninde canlandırmanı sağlayacak. Daha da heyecan verici bir deneyim arıyorsan, seni bir dedektiflik hikâyesinin tam ortasına ya da gizemli bir bilim kurgu evrenine ışınlayacak Radyo Tiyatroları ile tanışmalısın. Sherlock Holmes'un izini sürerken veya tarihi bir karakterin hayatına tanıklık ederken, film izlemekten çok daha sürükleyici bir hayal gücü serüvenine çıkacaksın.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ "Lise Öğrencilerine Yönelik"

Teknoloji meraklılarından tarih tutkunlarına, oyun dünyasını takip edenlerden kişisel gelişimine önem verenlere kadar her lise öğrencisinin kendi ilgi alanına uygun bir şeyler bulabileceği TRT Dinle ile yeni dünyalar keşfetmenin tadını çıkarabilirsiniz.

1.3 BİR HAFTALIK TATİL PLANIM

Tatilinizi planlamak, zamanınızı daha dengeli kullanmanıza yardımcı olur. Dinlenme, aileyle vakit geçirme, etkinlikler, ders tekrarları ve kişisel gelişim için ayıracağınız zamanları önceden planlamak, tatilinizi dolu dolu geçirmenizi sağlar. Aşağıdaki örnek planı kendi istek ve ihtiyaçlarınıza göre uyarlayabilir, böylece tatil sonunda kendinizi değerlendirebilirsiniz.

ÖRNEK HAFTALIK PLAN

GÜN	YAPMAK İSTEDİKLERİM
Pazartesi	
Salı	
Çarşamba	
Perşembe	
Cuma	
Cumartesi	
Pazar	

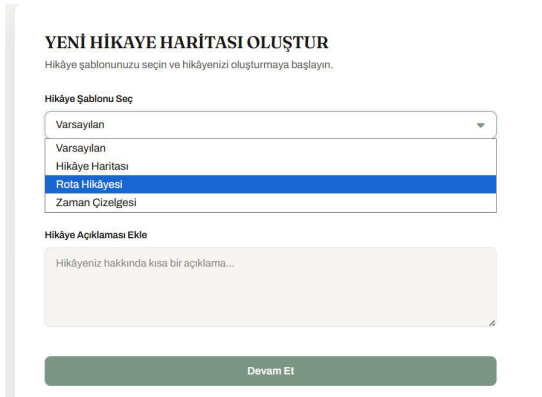
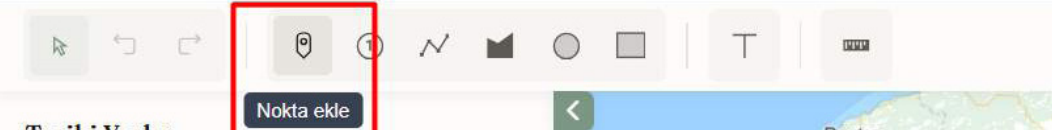
İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ

“Lise Öğrencilerine Yönelik”

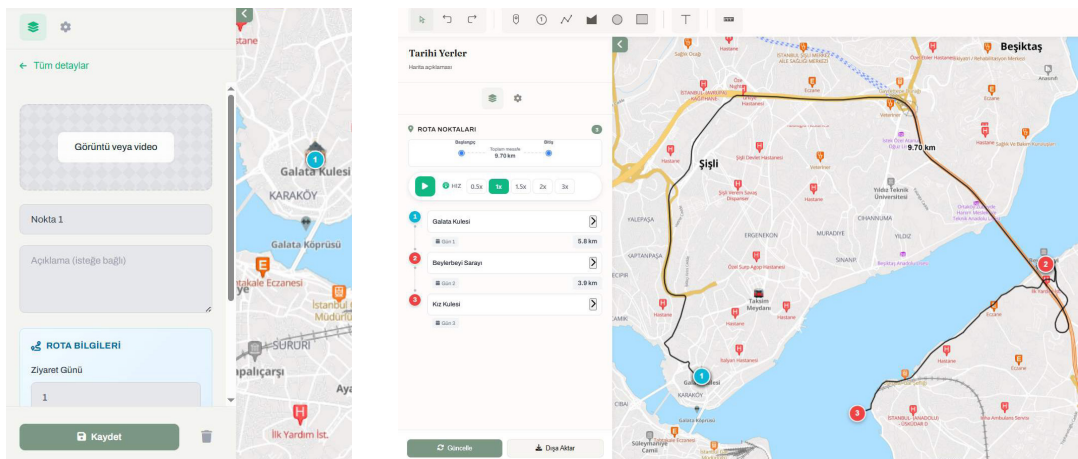
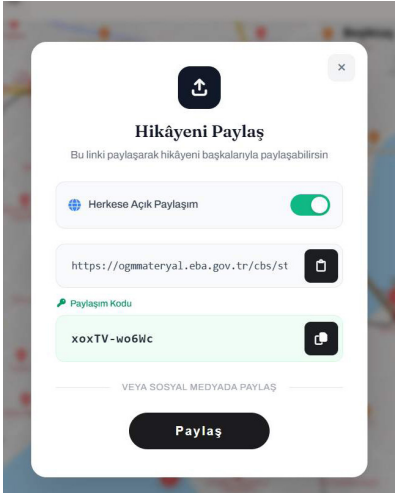
TATİL ROTASI OLUŞTURUN

Bu etkinlikte OGM Materyal CBS Platformu'nu kullanarak kendi interaktif gezi rotanızı nasıl hazırlayacağınızı öğreneceksiniz. Aşağıdaki adımları takip ederek ara tatilde gideceğiniz yerlerin ve Ramazan Bayramı'nda yapacağınız akraba ziyaretlerinin dijital rota haritalarını oluşturabilirsiniz.

UYGULAMA ADIMLARI

Yapılacak İşlem	Detaylar
1. Platforma erişim	<p>ogmmateryal.eba.gov.tr/cbs adresine gidiniz ve “Hikâye Haritası” modülüne tıklayınız.</p> <p>OGM Materyal CBS Platformu</p>
2. EBA girişi yap	<p>Açılan ekranda “EBA Hesabı ile Giriş Yap” butonunu kullanarak sisteme giriş yapınız.</p>
3. Rotanı seç	<p>Giriş yaptıktan sonra “Çalışmalarım” ekranına geçiş yapınız. Bu ekranın sağ üst köşede yer alan “Yeni Harita Oluştur” butonuna tıklayınız. Açılan “Yeni Harita Oluştur” ekranındaki “Rota Haritası” şablonunu seçiniz.</p>
4. Nokta ekle	<p>Üst araç çubuğundaki “Nokta Ekle” aracını kullanınız. Harita üzerinde gitmek istediğiniz yeri işaretleyiniz.</p>

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ "Lise Öğrencilerine Yönelik"

<p>5. Bilgi girişi yap</p>	<p>Açılan sol panelde yerin ismini, görselini ve gezi gününü ekleyip "Kaydet" butonuna basınız.</p>
<p>6. Paylaş</p>	<p>Rota hikâyenizi ekledikten sonra "Paylaş" butonuna tıklayınız ve çıkan paylaşım kodunu arkadaşlarınıza gönderiniz.</p>

SIRA SİZDE

- **Görev 1:** Ara tatil süresinde bir haftalık gezi rotanızı belirleyiniz.
- **Görev 2:** Ramazan Bayramı'nda yapacağınız akraba ziyaretlerinizin rotasını belirleyiniz.
- **Detaylandır:** Her durak için o güne özel bir not ve o mekânı anlatan bir fotoğraf ekleyiniz.
- **Paylaş:** Oluşturduğunuz rota hikâyesi kodunu başkalarıyla paylaşabilirsiniz.

2. BÖLÜM

BAYRAM: PAYLAŞMANIN VE BİRLİKTE OLMANIN ZAMANI

Bayramlar; insanların birbirine yaklaştığı, kırgınlıkların unutulduğu ve paylaşmanın öneminin hatırlandığı özel zamanlardır. Bayram günleri; aile bireyleriyle bir araya gelmek, büyükleri ziyaret etmek, dostlarla iletişime geçmek ve ihtiyaç sahiplerini hatırlamak için eşsiz fırsatlar sunar. Bu özel günler, toplumda birlik ve dayanışma duygusunu güçlendirirken kültürel değerlerimizin nesiller boyu devam etmesini sağlar.

Ramazan Bayramı, paylaşmanın, yardımlaşmanın ve sevinci birlikte yaşamamanın en güzel örneklerinden biridir. Bayramlarda paylaşılan kalabalık sofralar, yapılan ziyaretler, edilen sohbetler ve birlikte geçirilen zaman; insanlar arasındaki bağı kuvvetlendirir. Bu nedenle bayramlar, gelenekten öte toplumsal bağlarımızı güçlendiren özel bir değerdir.

İlkbahar '26
ARA TATİL REHBERİ
"Lise Öğrencilerine Yönelik"

OSMANLI'DA RAMAZAN GELENEKLERİ

Mukaddes Ramazan Ayında Osmanlı'da Yaşanan Gelenek ve İhtifaller

İFTAR SOFRALARI

Ramazan ayında misafirlerin ağırlandığı iftar sofraları kuruldu.

TERAVİH NAMAZLARI

Teravih namazları camilerde cemaatle kılındı.

MAHYA GELENEĞİ

Camilerin minarelerine ramazan ayına özgü ifadelerin yer aldığı mahyalar asıldı.

RAMAZAN ŞENLİKLERİ

Çocuklar ve yetişkinler için Karagöz, meddah, ortaoyunu gibi etkinlikler düzenlendi.

DIREKLERARASI ŞENLİKLERİ

18. yy'dan itibaren İstanbul Fatih'te ramazan ayında geleneksel sanatlar sergilendi ve eğlenceler düzenlendi.

SAHUR ve DAVULCULAR

Davulcular sahur vakti sokaklarda maniler söyledi.

OSMANLI'DA BAYRAMLAŞMA

Ramazan Bayramı'nda insanlar bayram namazı sonrasında birbirleriyle bayramlaşarak sevgi, saygı ve kardeşlik duygularını paylaştı.

İlkbahar '26
ARA TATİL REHBERİ
"Lise Öğrencilerine Yönelik"

1. Gazetede yer alan etkinliklerden hangisi size en ilgi çekici görünüyor? Neden?

.....
.....

2. Gazetede görülen mahya geleneği, iftar sofraları ve ramazan şenlikleri toplumda birlik ve dayanışma duygusunu nasıl güçlendirmiş olabilir?

.....
.....

3. Gazetede anlatılan ramazan etkinliklerini günümüz Türkiye'sindeki ramazan gelenekleriyle hangi benzerlikleri ve farklılıkları içeriyor?

.....
.....

4. Gazetedeki etkinliklerden birini seçiniz ve o etkinliğe katılmış bir kişinin gözünden 10 cümlelik kısa bir günlük yazınız.

.....
.....
.....
.....

5. Osmanlı'da ramazan ayı hakkında örnekler yer alan gazete sayfasından yararlanarak ramazan ayını manevi ve sosyal açıdan değerlendiriniz.

.....
.....

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ

"Lise Öğrencilerine Yönelik"

ÇANAKKALE SAVAŞI

Taraflar: Osmanlı Devleti ve İtilaf Devletleri

Önemi: İstanbul'u ele geçirmek ve Boğazları kontrol altına almak isteyen İtilaf Devletleri'ne karşı kazanılmış destansı bir zafer.

57. ALAY

Mustafa Kemal Atatürk'ün "Ben size taarruzu değil ölmeyi emrediyorum" emri ile vatan savunması için tereddüt etmeden canlarını vermiş, tarih boyunca her Türk neferi gibi fedakârlık ve kahramanlığın sembolü hâline gelmiştir.

ÇANAKKALE ŞEHİTLİĞİ

Çanakkale Savaşı sırasında hayatını kaybeden Türk askerlerinin anısını yaşatmak amacıyla Gelibolu Yarımadası'nda oluşturulmuş en önemli anıt ve ziyaret alanlarından biridir. Şehitliğin merkezinde bulunan Çanakkale Şehitleri Anıtı, Türk milletinin bağımsızlık mücadelesini ve Çanakkale'de verilen büyük fedakârlığı simgeler.

ANZAK ASKERLERİNE ATATÜRK'ÜN MESAJI

"Burada dost bir vatanın toprağındasınız.
Sizler Mehmetçiklerle yan yana koyun koyunasınız.
Uzak diyarlardan evlatlarınızı yollayan anneler,
gözyaşlarınızı dindiriniz.
Evlatlarınız bizim evlatlarımız olmuşlardır.
Huzur içinde uyuyunuz..."

Karekoddan Çanakkale Sanal Müze ziyareti yapabilirsiniz.

YÖNERGE

İncelediğiniz Çanakkale Savaşı posterinden esinlenerek Çanakkale Savaşı'nı tanıtan bilgilendirici bir poster hazırlayınız. Posterinizde savaşın Türk ve dünya tarihi açısından önemi, Çanakkale'de mücadele eden askerlerin fedakârlıkları ve Mustafa Kemal'in savaşta üstlendiği rol hakkında kısa açıklamalara yer veriniz. Ayrıca posterinizde, Çanakkale Savaşı'nın insani yönünü yansıtan bir söz veya mesaja da yer verebilirsiniz. Poster Canva üzerinde hazırlayabilirsiniz. Canva'ya giriş için karekodu tıklayınız. Poster şablonlarından birini seçiniz. Seçtiğiniz şablondaki metin ve görselleri düzenleyerek kendi posterinizi oluşturunuz.

KOLUNU KAYBEDEN MEHMET DURSUN'UN MEKTUBU

45. Alay'ın 8. Bölük 2. Takım Komutanı idim. 17 Nisan 1331'de (30 Nisan 1915) alayımızla Akbaş Limanı'na çıkmıştık. 18 Nisan'ı Maydos civarındaki zeytinlikte geçirdik. 20 Nisan'da bütün fırka, Soğan Dere'de içtima etti. O gün saat 07.00'de Fırka Kumandanı Miralay Şükrü Bey, alay kumandanları ile tabur kumandanlarını yanına celb (çağırarak) ile lazım gelen emirleri verdi (...) Ufak bir mertek (ahşap kiriş) gerisine geldiğimiz zaman kurşun ve şarapnel taneleri mevcudiyetini hissettirmeye başlamıştı. Düşman Çertik Tepesi'ni oldukça şiddetli bir topçu ateşi altına almıştı. “Yere yat!” emri verildi. O aralık tabur kumandanı gelerek dakika fevt etmeksizin (kaçmaksızın) süngü takıp ilerideki avcı hattı ile birleştikten sonra hücum edeceğimizi söyledi. 1. Takım öne çıktı. Ben 2. Takım ile onu takip ediyordum. Her sıçrayışta birçok düşman maktullerini çiğneyerek cephemize muvazi iki siper atladık. Nihayet son defa askerlere mevzi aldığımız zaman cinsini tayin edemediğim bir topçu mermisi kolumun kısmı süflisine isabet ederek ağır surette beni yaraladı.

(...) İki asil kalpli asker beni kolları arasında sargı mahalline götürdü. Soğanlıdere'de kanın durdurulması için kolum boğulduktan sonra hemen Kilitbahir Hastanesi'ne gönderildim. Gözümü açtığım vakit kendimi yataкта kolsuz olarak buldum. Vatan nedeniyle bu hâle geldiğimi düşünerek teselli oldum. Oradan İstanbul'a gönderildim. Üsküdar'daki Zeynep Kâmil Hastanesi'nde Moda ve Vitali Köşkü zabitan nekahathanesinde (dinlenme koğuşunda) itina ile ve şefkatle tedavi edildim. Vücudumda eski kuvveti hissettiğim zaman boş durmamayı vicdanım emretti. Bir hizmete tayinimi istedim. Erkan-ı Harbiyye-i Umumiye Başyaverliği refakatine tayin olundum. Şimdi orada bulunuyorum. Yüce Türk milletim ve mukaddes vatanım için feda olan koluma acımıyorum.

15. Tümen 45. Alay 2. Tabur 8. Bölük
Teğmen Mehmet Dursun

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

2.1 BAYRAMIN ANLAMI

Bayramlar; toplumda birlik, dayanışma ve paylaşma duygularının güçlendiği, insanların birbirleriyle bağ kurduğu özel zamanlardır. Bu günlerde aile bireyleri, akrabalar ve komşular bir araya gelir; ziyaretler yapılır; sohbet edilir ve birlikte geçirilen zamanın değeri daha fazla hissedilir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde gördüğümüz erdemler ve değerler, bayramlar sayesinde daha çok anlam kazanır. Aile bütünlüğü, duyarlılık, saygı, sevgi, sorumluluk ve yardımseverlik gibi değerler yalnızca bu günlerde ifade edilen kavramlar olmaktan çıkar ve günlük hayatın içinde somut davranışlara dönüşür. Büyüklerinizi ziyaret etmek, küçüklerinize merhametli davranmak, ihtiyaç sahiplerini hatırlamak ya da birinin bayram sevincine ortak olmak, bu değerleri yaşantı yoluyla öğrenmenize yardımcı olur.

Ramazan Bayramı ise sabır, paylaşma ve dayanışma duygularının yoğun olarak yaşandığı ramazan ayının ardından gelen özel bir bayramdır. Bayram günlerinde yapılan ziyaretler, kurulan sofralar ve paylaşılan anlar; aile bağlarınızı güçlendirmenize, toplumsal aidiyet duygunuzu pekiştirmenize ve birlikte yaşama kültürünü daha yakından deneyimlemenize imkân tanır. Tüm bunlarla birlikte bayram günleri; empati kurma, paylaşma ve sorumluluk alma gibi sosyal becerilerinizi de günlük yaşam içinde deneyimleyebileceğiniz doğal bir ortam sunar.

BAYRAM COŞKUSU

1. Görselden hareketle öyküleyici ve betimleyici anlatım biçimlerini kullanarak bir metin kaleme alınız.

.....

.....

.....

.....

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

GEÇMİŞ ZAMAN OLUR Kİ HAYALİ CİHAN DEĞER

2. Bir an için yıllar sonrasına gittiğinizi ve torunuza kendi gençliğinizdeki bayramları anlattığınızı hayal edin. “Bizim zamanımızda bayramlar..” diye söze başladığınızda ona bugüne dair neleri anlatmak istersiniz?

.....

.....

.....

.....

2.2 BAYRAM HATIRALARINIZIN ÖNEMİNİ FARK EDİN

Bayram sabahı erkenden kalkmak, ailenizle kahvaltı yapmak, büyükelerinizi ziyaret etmek ya da şeker toplamak gibi herkesin hafızasında yer eden, unutulmaz bayram anıları vardır. Geriye dönüp baktığınızda hepsi, bu günlerinizi mutlulukla hatırlayacağınız güzel anılara dönüşecektir.

Şimdi biraz durup kendi bayram hatıralarınızı düşünmeye ne dersiniz?

- En unutamadığınız bayram hangisiydi?
- O bayramda sizi en çok mutlu eden şey neydi?
- Bayramların en çok hangi geleneğini seviyorsunuz?

Hadi bu hatıraları birkaç cümleyle yazın.

BENİM BAYRAM HATIRAM

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ "Lise Öğrencilerine Yönelik"

KELİME AVI

Bayramlar, millî ve dini duyguların örf ve adetlerle bütünleştiği; sevgi, saygı ve kardeşliğin pekiştiği günlerdir. Bu bulmaca, birlikte olmanın değerini nesilden nesile taşıyan bayramlara dair kavramları bulmanız için hazırlandı.

Verilen ifadelerin sizde çağrıştırdığı kavramları bularak eğlenceli kelime avını tamamlayınız.

Bayramın ağız tadı, çocukların en büyük avı	İftar sofralarından bayrama taşınan sütlü tatlı
Mesafeleri sevgiyle aşmanın adı	Kapısı çalınacak, sofrasına oturulacak en değerlilerimiz
Bayramın ayak seslerini duyduğumuz heyecanlı gün	El öpmelerin, kucaklaşmaların ve iyi dileklerin saati
Avuçlara dökülen ferahlık ve mis gibi misafirlik kokusu	Sahurdan bayram sabahına taşınan neşeli kafiyeler
İçine bazen şeker bazen para konulan zarif geleneğin parçası	Çocukların cebine konulan mutluluk kaynağı

İpucu: Kelimeleri tabloda **soldan sağa, yukarıdan aşağıya** veya **aşağıdan yukarıya** doğru arayabilirsiniz.

Mutlu Bayramlar!

S Y F A T H O R T U R A
M O E R A D O A U N T M
S R N İ M Â N İ N M R Ş
F P C F O D O C C E R A
G T Ş E K E R H L N N L
K M D R H İ S T Ç D N M
I E K O L O N Y A İ N A
L N N T R N İ Ş L L R R
Ç A K R A B A C L H R Y
R İ İ E O S M S Ü E R A
A L S R A D Z C G R R B
H D A U G Z İ Y A R E T

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ "Lise Öğrencilerine Yönelik"

2.3 BAYRAMDA KÜÇÜK İYİLİKLER YAPIN

Bayramlar, küçük iyiliklerin büyük mutluluklara dönüştüğü zamanlardır. Birini hatırlamak, ziyaret etmek ya da birine yardım etmek; küçük gibi görünse de aile bağlarınızı kuvvetlendiren, esenlik hâlinizi güçlendiren önemli adımlardır.

Bu bayram yapabileceğiniz iyilikleri düşünün. Örneğin uzun zamandır görmediğiniz bir büyüğünüzü ziyaret edebilir, bir komşunuz ya da akrabanızla bayramlaşabilir, bayram öncesinde ihtiyaç sahibi birine yardım edebilirsiniz. Böylece yalnızca bir bayram geleneğini yerine getirmiş olmaz, aynı zamanda başkalarının hayatına dokunmanın nasıl bir duygu olduğunu da deneyimleyebilirsiniz. Bazen küçük bir ziyaret, samimi bir sohbet ya da yapılan küçük bir yardım, birinin gününü tamamen değiştirebilir. Bayramlar da tam olarak bu yüzden kıymetlidir. Bayramlar; insanlar arasındaki mesafeleri azaltır, hatırlamayı ve hatırlanmayı değerli kılar. Siz de bu bayram atacağınız küçük adımlar sayesinde başkalarının bayram sevincine katkıda bulunabilirsiniz.

a. Soldaki görselleri verilen ifadelerle eşleştiriniz.

1. helping elderly people ____
2. sharing food ____
3. giving sweets to the children ____
4. having a meal with relatives ____

b. Aşağıda verilen kelimelerden görsellerle ilgili olanları yuvarlak içine alınız.

c. Karekodda yer alan metni dinleyiniz ve metinde geçen kelimeleri işaretleyiniz.

• fasting	• sharing	• gifts	• kindness	• sahoor
• patience	• Ramadan	• mosque	• relatives	• generosity

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

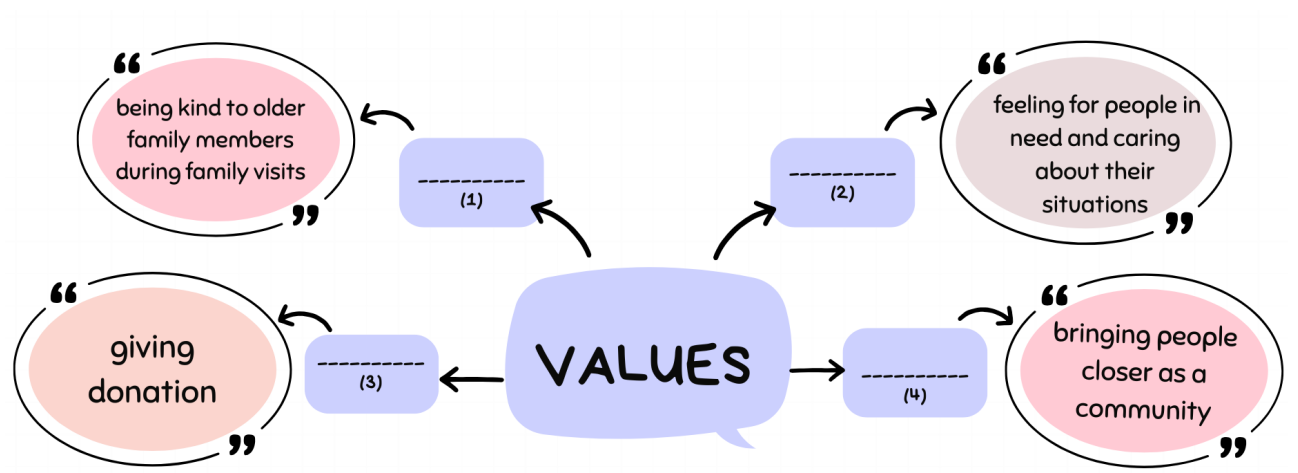
d. Karekodu tıklayarak kelime oyununu oynayınız. Oyun kuralları aşağıda verilmiştir:

- İpucunu oku:** İlk olarak ipucu yardımıyla gizli kelimenin anlamını öğrenin.
- Harfleri seç:** Şekerlere doğru sırayla tıklayarak kelimeyi oluşturun.
- Kontrol et:** Doğru harf yeşil, yanlış harf kırmızı ile görünmektedir.
- Dikkatli ol:** Sadece 3 deneme hakkınız vardır.
- Kazan:** 7 kelimenin tamamını doğru yazarsanız oyunu kazanırsınız.

e. Metni okuyunuz ve metne göre diyagramdaki boşlukları aşağıdaki tabloda verilen değerler ile eşleştiriniz.

respect	empathy	solidarity	generosity
---------	---------	------------	------------

Small Acts of Kindness During Eid

Ramadan is a special time for generosity, solidarity, and empathy. During Ramadan, people try to help others and support their communities. While fasting, people do not eat or drink from sunrise to sunset. This helps them feel empathy for people in need, so they share their food or clothes and give charity to families who need support. In other words, Ramadan teaches generosity by encouraging people to donate and to help others.

Eid comes at the end of Ramadan and is a time of joy and celebration. During Eid, people come together with family, relatives, and neighbours. People share food and enjoy happy moments. Families often visit grandparents and elderly relatives during Eid. They sit together, drink tea, and talk about family memories. Being kind to older family members during the visits not only shows respect and empathy but also makes family bonds stronger. Buying gifts and new clothes for children is another tradition of Eid. They also knock on the doors of their neighbours happily to collect sweets.

During Ramadan and Eid, people also spend time with orphans and others who may need support. They try to visit them, help them, and make them feel that they are not alone. These small acts of kindness bring people closer and make the community stronger by reinforcing solidarity. To sum up, Eid reminds people of the importance of kindness, sharing, and strong family bonds.

İlkbahar '26
ARA TATİL REHBERİ
“Lise Öğrencilerine Yönelik”

f. Metni yeniden okuyunuz ve aşağıdaki “Bayramda Küçük İyilikler” listesinde eksik olan eylemleri metne göre tamamlayınız.

- coming together with family members
_____ (1)
- being kind to older family members
_____ (2)
_____ (3)

g. Bayramda siz nasıl vakit geçirirsiniz? Birkaç cümle ile bayramda yaptıklarınızı özetleyiniz.

- Example: *I visit our elderly relatives with my family during Eid etc.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. BÖLÜM

AİLE VE SOSYAL BAĞLAR

Günlük hayatın ve okul temposunun yoğunluğu içinde bazen yakınlarınızla uzun uzun sohbet etmeye ya da birlikte vakit geçirmeye fırsat bulamayabilirsiniz. Ancak özellikle ramazan ayı ve Ramazan Bayramı'nda akrabalarınızla ve ailenizle bir araya gelebilir, ziyaretlerde bulunabilir ve paylaşılan sofralar etrafında uzun sohbetler edebilirsiniz. Bu buluşmalar, bir arada vakit geçirmenin yanı sıra aile bağlarınızı güçlendirmenize ve akrabalık ilişkilerinizi canlı tutmanıza da yardımcı olur. Bununla birlikte bayramlarımız, kültürel değerlerin kuşaktan kuşağa aktarılmasına da katkı sağlayan değerli miraslardır.

Aile aile üyeleriniz ve akrabalarınızla geçirdiğiniz zaman, birbirinizi daha iyi tanımanıza ve aranızdaki bağların güçlendirmesine de yardımcı olabilir. Bazen bir büyüğünüzün anlattığı eski bir bayram hatırası, bazen birlikte hazırlanan bir yemek ya da birlikte geçirilen bir akşam; uzun süre hatırlayacağınız güzel anılara dönüşebilir.

3.1 AİLENİZLE ZAMAN GEÇİRİN

Ara tatil süresince ev içinde ailenizle yapabileceğiniz küçük etkinlikler planlamak hem keyifli vakit geçirmenize hem de iletişiminizin güçlenmesine yardımcı olabilir.

Örneğin birlikte yemek hazırlamak, gün içinde yaşadıklarınızı paylaşarak sohbet etmek ya da kısa bir yürüyüş yapmak; aile bireylerinizle aranızdaki bağı güçlendirebilir. Ramazan ayında aile üyelerinin birlikte iftar hazırlığı yapması ve aynı sofrada bir araya gelmesi de bu paylaşımların güzel örneklerinden biridir.

Aşağıda ailenizle keyifli zaman geçirmenize yardımcı olabilecek bazı etkinlikler yer almaktadır.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

Birlikte sofraya hazırlamak: Ailenizle kahvaltı ya da iftar sofrası hazırlamayı deneyebilirsiniz. Sofranın kurulmasına yardımcı olmak, küçük hazırlıklara katkı sağlamak ya da yemek sonrasında sofranın toplanmasına destek olmak hem sorumluluk almanıza hem de aile içinde dayanışma duygusunun güçlenmesine yardımcı olabilir.

Birlikte film izlemek ve film üzerine sohbet etmek: Ailenizle film izlemek, ara tatilde yapabileceğiniz keyifli bir akşam etkinliği olabilir. Film bittikten sonra filmde en çok hangi sahnenin dikkatinizi çektiğini ya da filmde hangi mesajı çıkardığınızı konuşmak, bu deneyimi daha verimli hâle getirebilir.

Bir aile büyüğüyle sohbet etmek: Evde bulunduğunuz zamanlarda bir aile büyüğünüzle sohbet etmeyi deneyebilirsiniz. Özellikle ramazan ve bayram günlerinde geçmiş bayramların nasıl geçtiğini dinlemek, aile içinde anlatılan hatıraları öğrenmek; oldukça keyifli ve öğretici olabilir.

3.2 AİLE BÜYÜĞÜNÜZDEN BİR HİKÂYE DİNLEYİN

Aile büyükleri geçmişte yaşadıkları pek çok deneyimi ve anıyı hafızalarında taşırlar. Onların anlattığı hikâyeler, geçmişe dair bilgiler vermekle kalmaz aynı zamanda yaşam tecrübelerini ve kültürel değerleri de öğrenmenize yardımcı olur.

Ramazan ve bayram günleri, aile büyükleriyle sohbet etmek için oldukça uygun zamanlardır. Bu günlerde yapılan ziyaretlerde büyüklerinizden onların çocukluğunda bayramların nasıl geçtiğini, eski bayram geleneklerini ya da yaşadıkları ilginç bir anıyı anlatmalarını isteyebilirsiniz. Bu sohbetler sayesinde hem geçmişteki bayram kültürü hakkında yeni şeyler öğrenebilir hem de aile büyüklerinizle daha güçlü bir iletişim kurabilirsiniz. Bir büyüğünüzü dikkat ve sabırla dinlemeniz, sosyal becerilerinizin gelişmesine de katkı sağlar. Bununla beraber bazen büyüklerinizin anlattığı küçük bir anı bile geçmişle bugün arasında bir bağ kurmanıza yardımcı olabilir. Aile içinde anlatılan hikâyeler, yalnızca bir hatıra değil aynı zamanda kültürel bir miras olması sebebiyle de oldukça kıymetlidir.

BÜYÜKLERİMİN ANILARI: YAPAY ZEKÂ İLE ANIDAN HİKÂYEYE

Ailemiz ve akrabalarımız, hayatımızdaki en güçlü sosyal bağları oluşturur. Büyüklerimizin hafızalarında saklı olan anılar ise yalnızca birer hikâye değil, aile geçmişimizi ve kültürel değerlerimizi yansıtan önemli hatıralardır. Bu etkinlik kapsamında bir aile büyüğünüzü ziyaret etmeniz, onunla anlamlı bir sohbet gerçekleştirmeniz ve dinlediğiniz bu anıyı yapay zekâ destekli bir dijital hikâye kitabına dönüştürmeniz beklenmektedir. Böylece hem aile bağlarınızı güçlendirme hem de geçmişte yaşanan bir anıyı teknoloji aracılığıyla hikâyeye dönüştürme fırsatı bulacaksınız.

Etkinliğin Amacı

Aile ve akrabalık ilişkilerini güçlendirmek, kuşaklararası iletişimi canlandırmak ve aile büyüklerinin yaşam deneyimlerini dijital bir hikâye aracılığıyla gelecek kuşaklara aktarmayı deneyimlemek.

Gerekenler

- İnternet bağlantısı olan bir cihaz (bilgisayar, tablet veya telefon)
- Hikâyeleştirme uygulaması.
- Not defteri ve kalem.

Hikâyeleştirme uygulaması

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

Adım Adım Uygulama Rehberi

1. Adım: Bir Aile Büyüğünüzle Sohbet Edin

Bir aile büyüğünüzü (dede, anneanne, babaanne, hala, amca, teyze vb.) ziyaret ederek onunla sohbet edin. Sohbetinizde aile bağlarına ve anılara yer verebilirsiniz. Yaşanan anılar üzerine konuşabilirsiniz. Aşağıdaki sorular, büyüklerinizin anılarını hatırlamasına ve anlatmasına yardımcı olabilir.

- “Çocukluğunda bayram günleri nasıl geçirdi? Bayram sabahı yaptığınız ilk gelenek neydi?”
- “Çocukken arkadaşlarınızla en çok hangi oyunu oynardın? Bu oyun nasıl oynanırdı?”
- “Sen çocukken bugünkü gibi telefonlar ve internet yoktu. O zamanlar insanlar haberleşmek veya eğlenmek için neler yapardı?”
- “Çocukluğunda seni çok mutlu eden ve hâlâ hatırladığında yüzünü güldüren bir anıyı anlatır mısın?”
- “Senin zamanında okul hayatı nasıldı? Dersler, öğretmenler ve arkadaşların ile ilgili anılarından birini anlatır mısın?”
- “Çocukken sıradan bir günün nasıl geçirdi? Sabah kalktıktan sonra akşama kadar neler yapardın?”

2. Adım: Anıyı Not Alın

Dinlediğiniz anıyı, aile bağlarını ve önemli ayrıntıları içerecek şekilde not ediniz. Bunun için etkinliğin sonunda yer alan **“Anı Kayıt ve Hikâye Taslağı Formu”**nu kullanabilirsiniz.

3. Adım: Yapay Zekâ ile Hikâye Kitabınızı Oluşturun

Şimdi dinlediğiniz aile anısını Gemini Storybook kullanarak bir dijital hikâye kitabına dönüştürme zamanı. Uygulamayı daha verimli kullanmak için aşağıdaki noktalara dikkat edebilirsiniz:

- **Hikâye Özetini (Prompt) Hazırlama:** “Hikâye Kısa Özeti” bölümüne yalnızca olayı değil hikâyede yer alan kişilerin isimlerini, aralarındaki ilişkiyi ve olayın geçtiği zamanı veya yeri de eklemeye çalışın. Bu tür ayrıntılar, yapay zekânın hikâyeyi daha doğru ve anlamlı şekilde oluşturmasına yardımcı olur.
- **Görsel Stil Seçimi:** Hikâyenizin görsellerinin nasıl görünmesini istediğinizi hikâye özetinde veya ek açıklamalarda belirtirsiniz. Örneğin “suluboya tarzında çizimler”, “eski fotoğraf havasında görseller” ya da “nostaljik bir köy ortamı” gibi ifadeler kullanarak hikâyenin görsel atmosferini tanımlayabilirsiniz. Ayrıca bir karakter hikâyenin birden fazla sayfasında yer alıyorsa o karakterin görünüşünü benzer şekilde tanımlamak görseller arasında tutarlılık sağlamaya yardımcı olur.
- **Metinleri Kişiselleştirme:** Hikâye oluşturulduktan sonra metnin bazı bölümlerini değiştirmek isteyebilirsiniz. Bu durumda yapay zekâyı yeni bir talep yazarak belirli bir sayfanın güncellenmesini isteyebilirsiniz. Örneğin: “3. sayfadaki metni daha kısa ve sade olacak şekilde yeniden yaz.” ya da “Hikâyeyi 7–10 yaş grubuna uygun bir dil kullanarak yeniden düzenle.” gibi ifadeler kullanılabilir.
- **Görselleri Yenileme:** Eğer bir sayfadaki görsel anlatılan anıya tam olarak uymuyorsa yapay zekâdan o sayfadaki görseli yeniden oluşturmasını isteyebilirsiniz. Bunun için sayfa numarasını belirterek görselin nasıl olması gerektiğini açıklayan yeni bir yönerge yazabilirsiniz. Örneğin: “4. sayfadaki görseli eski bir köy evi ve kalabalık bir bayram sofrasını gösterecek şekilde yeniden oluştur.” gibi bir ifade kullanılabilir.

İPUCU

Bayram sabahı dedem Hasan ve arkadaşı Ali erkenden kalkıp köy meydanında toplanan çocuklarla bayramlaşır. Dedesi ona küçük bir kese içinde bayram harçlığı verir. Hasan ve Ali bu parayla köy bakkalından şeker alıp mahalledeki küçük çocuklara dağıtırlar. Hikâyede eski köy evleri, toprak yollar ve kalabalık bayram sofraları gibi ayrıntılara yer ver. Hikâyeyi sade ve anlaşılır bir dille, 7–10 yaş düzeyine uygun şekilde yaz. Görseller suluboya tarzında ve nostaljik bir atmosferde olsun. Hikâyede yer alan karakterlerin (Hasan, Ali ve dedesi) farklı sayfalarda benzer görünüm özelliklerini korumasına dikkat et.

4. Adım: Aileyle Paylaşım ve Geri Bildirim

Hazırladığınız dijital hikâye kitabını yalnızca anıyı sizinle paylaşan aile büyüğünüzle değil diğer akrabalarınızla da paylaşın. Ailenizin ortak geçmişini teknoloji yardımıyla yeniden canlandırmak, kuşaklar arasındaki bağları güçlendirecek ve bu anıların yaşatılmasına katkı sağlayacaktır.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ

"Lise Öğrencilerine Yönelik"

ANI KAYIT VE HİKÂYE TASLAĞI FORMU

1. Görüşülen Aile Büyüğü:

Adı – Soyadı:

Ailedeki yakınlık derecesi (dede, babaanne, teyze vb.):
.....

2. Anının Geçtiği Zaman ve Yer:

Anının geçtiği yıl / dönem (tahmini olabilir):

Anının geçtiği yer (köy, mahalle, şehir vb.):

3. Anıda Yer Alan Kişiler

Anıda adı geçen kişiler ve rolleri:

.....
.....
.....
.....
.....

4. Hikâyemin Başlığı

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Hikâye Kısa Özeti

Olayı, kişilerin isimlerini ve aralarındaki ilişkiyi belirterek yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Etkinlik Sonrası Öz Değerlendirme

- *Dinlediğim bu anı bana ailemin geçmişi hakkında hangi yeni bilgileri kazandırdı?*

.....
.....
.....
.....

- *Bu anıyı dinlemek, aile büyüklerimle olan ilişkiyi nasıl etkiledi?*

.....
.....
.....
.....

- *Bu anı bana aile değerleri ve geçmiş yaşam hakkında neler düşündürdü?*

.....
.....
.....
.....

- *Bu anıyı yapay zekâ yardımıyla bir hikâyeye dönüştürmek benim için nasıl bir deneyim oldu?*

.....
.....
.....
.....

- *Sizce bu anıyı gelecekteki kuşaklara aktarmak neden önemlidir?*

.....
.....
.....
.....

İPUCU

Hikâyenizin sonunda, aile büyüklerinizden duyduğunuz bir tavsiyeye "Dede/Anneanne Öğüdü" başlığı altında yer verebilirsiniz.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

3.3 ARKADAŞLARLA PAYLAŞIM

Okul günlerinde arkadaşlarınızla çoğunlukla ders aralarında ve sınırlı zamanda görüştüğünüz için bu ara tatilde birlikte küçük planlar yaparak farklı etkinlikler gerçekleştirebilirsiniz.

Arkadaşlarınızla geçirdiğiniz zaman; yalnızca eğlenmek için değil aynı zamanda paylaşmayı, birlikte karar vermeyi ve birbirinizi daha iyi anlamayı öğrenmeniz açısından da önemlidir. Birlikte yaptığınız bu küçük etkinlikler, arkadaşlık bağlarınızın güçlenmesine katkı sağlayacaktır. Aşağıda ara tatil boyunca arkadaşlarınızla yapabileceğiniz çeşitli etkinlikler yer almaktadır.

- **Birlikte yürüyüş yapabilirsiniz.** Yürüyüş sırasında sohbet ederek gün içinde yaşadıklarınızı paylaşabilir ve birlikte keyifli vakit geçirebilirsiniz.
- **Bir oyun zamanı planlayabilirsiniz.** Arkadaşlarınızla strateji oyunları ya da grup oyunları oynayabilirsiniz. Bu tür etkinlikler, eğlenceli zaman geçirmenizi sağlarken iş birliği ve iletişim becerilerinizi de güçlendirir.
- **Arkadaşlarınızla bayramlaşabilir ve iyi dileklerinizi paylaşabilirsiniz.** Bayramda arkadaşlarınızla bayramlaşabilir ve birbirinize iyi dileklerinizi iletebilirsiniz. Onlara küçük bir mesaj göndermeniz ya da onlarla kısa bir telefon görüşmesi yapmanız bile arkadaşlık bağlarınızı güçlendirebilir.

GÜNDÜZ SÜRESİNİ HESAPLAYIN

Arkadaşlarınızla Dünya'nın günlük hareketi, aydınlanma çizgisi ve Güneş'in konumu arasındaki ilişkiyi kavrayarak yaşadığınız şehirde gündüz süresinde gözlenecek değişikliği OGM Materyal CBS Platformu üzerinden analiz edebilirsiniz.

Gerekli Araçlar

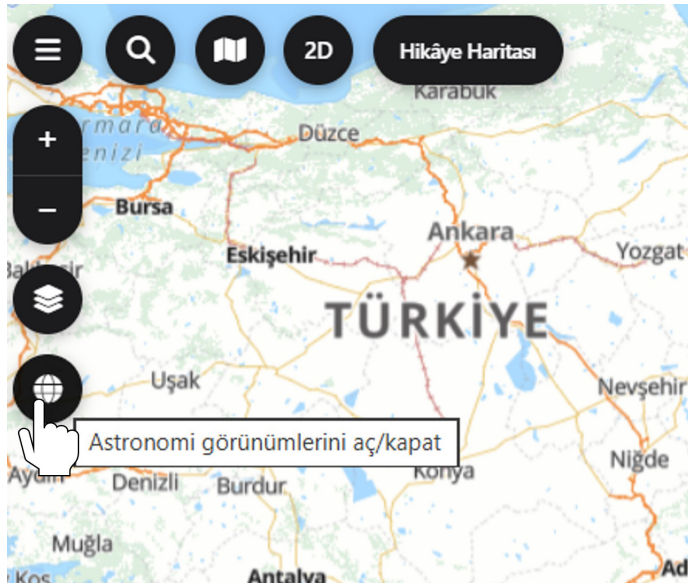
- İnternet bağlantısı olan bir cihaz (bilgisayar, tablet veya telefon)
- <https://ogmmateryal.eba.gov.tr/cbs/> (OGM Materyal CBS Platformu)

OGM Materyal CBS Platformu

UYGULAMA ADIMLARI

- Platformu açınız ve sol menüden “Astronomi” modülünü açarak “Aydınlanma Çizgisi” seçeneğini aktif hâle getiriniz.

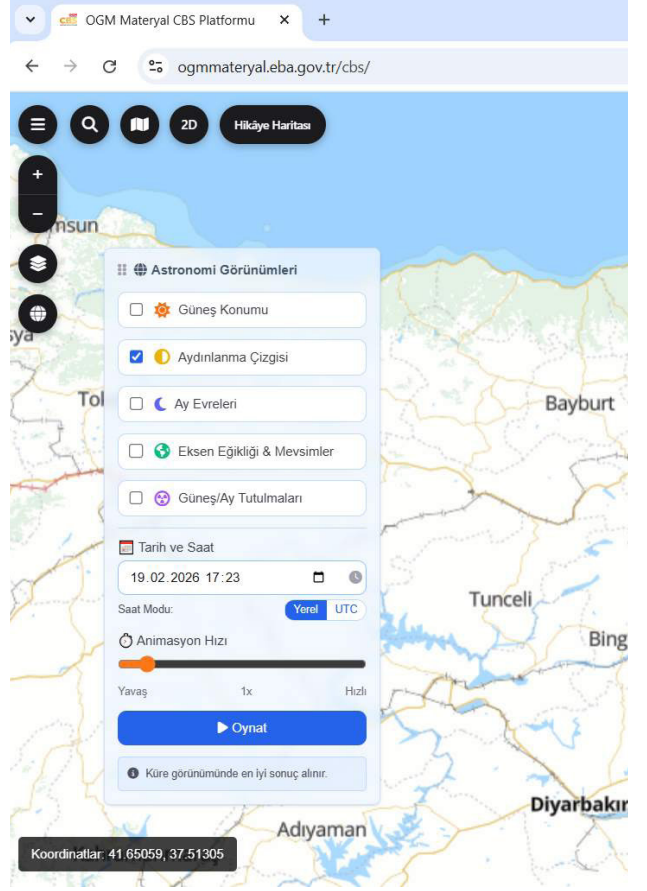
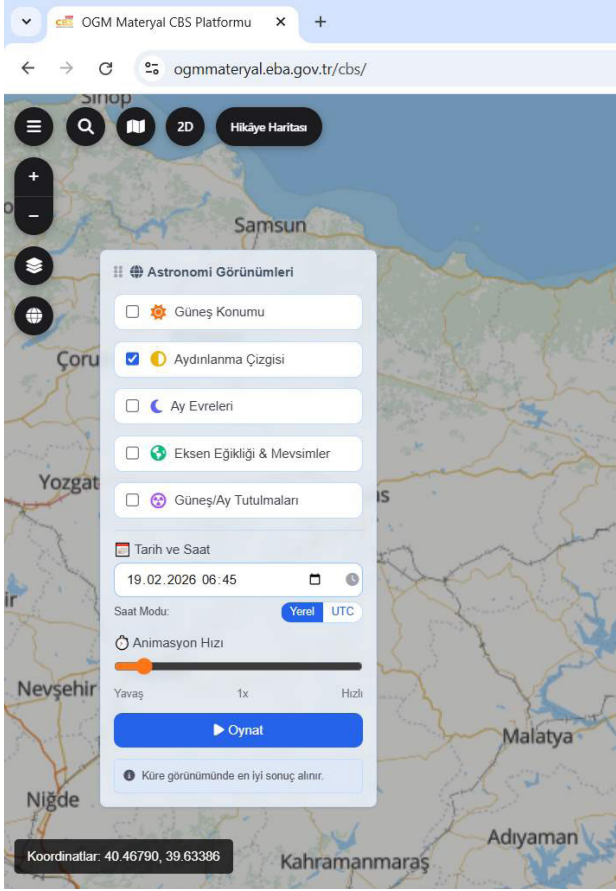
İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ

"Lise Öğrencilerine Yönelik"

•Saat modunu "Yerel" olarak seçiniz.

"Tarih ve Saat" alanından tarih olarak 19.02.2026 (ramazan ayının 1. günü) seçiniz.

Örnek: 19.02.2026 (ramazan ayının 1. günü) tarihinde Iğdır'da Güneş'in saat 06.45'te doğduğu, 17.23'te battığı tespit edildi. Dolayısıyla bu tarihte Iğdır'daki gündüz süresi 10 saat 38 dakika olarak hesaplanır.

SIRA SİZDE

Siz de bulunduğunuz şehrin ramazan ayı başlangıç ve bitiş tarihlerini dikkate alarak uygulama adımları çerçevesinde tabloyu arkadaşlarınızla birlikte doldurunuz.

Sizin Şehriniz:

Ramazan Ayı (Gün)	Tarih	Güneş'in Doğuş Saati	Güneş'in Batış Saati	Gündüz Süresi
1	19.02.2026			
5	23.02.2026			
10	28.02.2026			
15	05.03.2026			
20	10.03.2026			
25	15.03.2026			
29	19.03.2026			

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

DÜŞÜN, TAHMİN ET, STRATEJİ GELİŞTİR!

Bazen bir problemi çözmek için yalnızca hesap yapmak yeterli değildir. Doğru sonuca ulaşabilmek için akıl yürütmek, olasılıkları değerlendirmek ve strateji geliştirmek gerekir.

Bu bölümde yer alan sorular farklı mantık problemlerinden oluşmaktadır. Soruları çözerken durumu dikkatlice inceleyiniz ve kendi çözüm yolunuzu oluşturunuz.

Eğer soruyu çözmekte zorlanırsanız ipucu kartlarını kullanabilirsiniz. Ancak mümkün olduğunca önce kendi stratejinizi geliştirmeye çalışınız.

Soruların açıklamalı çözümleri derginin sonunda yer almaktadır.

MANTIK SORULARI İLE STRATEJİ GELİŞTİRME

Etkinliğin Amacı

Bu etkinlikte mantık yürütme, problem çözme ve stratejik düşünme becerilerini geliştirmeniz beklenmektedir. Soruları çözmeye çalışırken farklı düşünme yollarını deneyerek akıl yürütme süreçlerinizi geliştireceksiniz.

Etkinlik Akışı

1. Sunucunun Seçilmesi ve Takımların Oluşturulması

Grup içerisinde bir kişiyi sunucu ve oyun koordinatörü olarak seçiniz.

Sunucu, etkinlik başlamadan önce derginin sonunda yer alan ipucu kartlarını ve cevap kartlarını hazırlar.

Ardından kalan kişilerle 2–4 kişilik takımlar oluşturunuz ve takımınıza bir isim belirleyiniz.

2. Sorunun Okunması

Sunucu dergide yer alan soruyu yüksek sesle okur ve takımların soruyu çözmesi için 3–5 dakika süre verir.

3. İpucu Kartlarını Kullanın

Eğer takımlar soruya çözüm bulamıyorsa sunucu ipucu kartlarını sırayla açar.

Her ipucu sizi sorunun çözümüne biraz daha yaklaştıracaktır.

✦ İpucu kartlarını hemen kullanmayınız. Önce takım arkadaşlarınızla tartışarak soruyu çözmeye çalışınız.

4. Cevabı Açıklayınız

Süre sonunda takımlar cevaplarını açıklar.

Doğru cevap “**cevap kartından**” okunarak kontrol edilir.

✦ Soruları çözerken yalnızca doğru cevabı bulmaya değil **nasıl düşündüğünüzü açıklamaya** da dikkat ediniz.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

5. Puanlama

- Doğru cevap veren takım **1 puan kazanır.**
- En çok puanı toplayan takım oyunu kazanır.

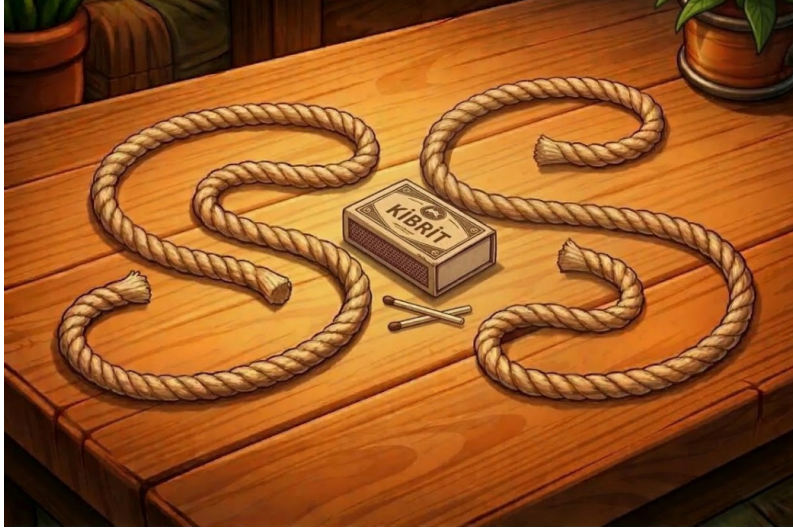
6. Düşünme Sorusunu Tartışınız

Sorunun çözümünü inceledikten sonra sayfanın sonunda yer alan düşünme sorusunu grup arkadaşlarınızla tartışınız.

Bu sorular, problemin farklı durumlarda nasıl değişebileceğini anlamanıza ve genelleme yapmanıza yardımcı olacaktır.

Fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşarak farklı çözüm yollarını değerlendirmeye çalışınız.

SORU 1 — İP VE KIBRİT

Elinizde iki ip ve bir kibrit kutusu olduğunu düşününüz. Her ip tam olarak bir saatte yanmakta ancak düzgün bir şekilde yanmamaktadır. Başka bir deyişle bir ipin bir yarısı 10 saniyede yanıp diğer yarısı 59 dakika 50 saniyede yanabilmektedir.

Bu iki ipi kullanarak 45 dakikayı nasıl ölçersiniz?

Düşünme Sorusu

Üç ipiniz olsaydı 15 dakikayı ölçmek mümkün olur muydu? Nasıl bir yöntem izlerdiniz?

Düşünme Sorusu

İplerin yanma süresi 1 saat yerine 30 dakika olsaydı yine 45 dakikayı ölçmek mümkün olur muydu?

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ

"Lise Öğrencilerine Yönelik"

SORU 2 — PADIŞAH VE MAHKÛM

Bir padişah, zindana atılacak bir mahkûma son bir şans tanır. Mahkûmun önünde iki kapı bulunmaktadır. Bu kapılardan biri **özgürlüğe**, diğeri ise **zindana** açılmaktadır.

Her kapının önünde birer muhafız durmaktadır. Muhafızlardan biri **her zaman doğruyu**, diğeri ise **her zaman yalanı** söylemektedir. Ancak mahkûm, hangi muhafızın doğru söylediğini bilmemektedir.

Mahkûm yalnızca **bir muhafıza tek bir soru sorma hakkına sahiptir**.

Mahkûmun özgürlüğe açılan kapıyı bulabilmesi için **sorması gereken soru nedir?**

Düşünme Sorusu

Kapı sayısı üç olsaydı ve muhafızlardan biri doğruyu, biri yalanı, biri de bazen doğru bazen yalan söylüyor olsaydı nasıl bir soru sorardınız?

İlkbahar '26
ARA TATİL REHBERİ
“Lise Öğrencilerine Yönelik”

SORU 3 — TERMİT VE KÜPLER

Eşit büyüklükte **27 küçük tahta küpün** bir araya getirilmesiyle oluşan büyük bir küp hayal ediniz.

Bir termit, bu küplerden birinin yüzeyinden başlayarak küplerin içinden ilerleyen bir tünel açmaktadır. Termit, hareket ederken **büyük küpün kenarlarına paralel doğrultularda ilerlemekte** diğer bir deyişle çapraz yönde hareket etmemektedir.

Termit, geçtiği her küçük küpten **yalnızca bir kez geçmektedir**.

Termit, küplerin birinden, her küpten yalnızca bir kez geçerek **tünelini merkezdeki küpte bitirebilir mi?**

Düşünme Sorusu

Termit tünelini merkezde değil de köşe küplerden birinde bitirmek isteseydi bu mümkün olur muydu?

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

SORU 4 — SAKLANAN KEDİ

1'den 5'e kadar numaralandırılmış, yan yana dizilmiş **beş kutu** bulunmaktadır. Bir kedi bu kutulardan birinin içine saklanmıştır.

Kedi her gece **komşu bir kutuya atlamaktadır.**

Dolayısıyla kedi yalnızca sağındaki veya solundaki kutuya geçebilmektedir.

Siz ise her sabah **yalnızca bir kutuyu açarak** kediyi arayabilirsiniz.

Kedi her gece yer değiştirdiğine göre **kediyi kesin olarak bulmanızı sağlayacak bir arama stratejisi oluşturunuz.**

Düşünme Sorusu

Kutuların sayısı 7 olsaydı nasıl bir arama stratejisi oluştururdunuz?

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

SORU 5 — ÜÇ ANAHTAR

Bir odada **üç anahtar** ve başka bir odada **üç ampul** bulunmaktadır. Her anahtar bu ampullerden birini kontrol etmektedir.

Anahtarların bulunduğu odadan ampullerin bulunduğu odayı **yalnızca bir kez ziyaret etme hakkınız vardır.**

Ampullerin bulunduğu odaya gittiğinizde hangi anahtarın hangi ampulü kontrol ettiğini **belirleyebileceğiniz bir strateji oluşturunuz.**

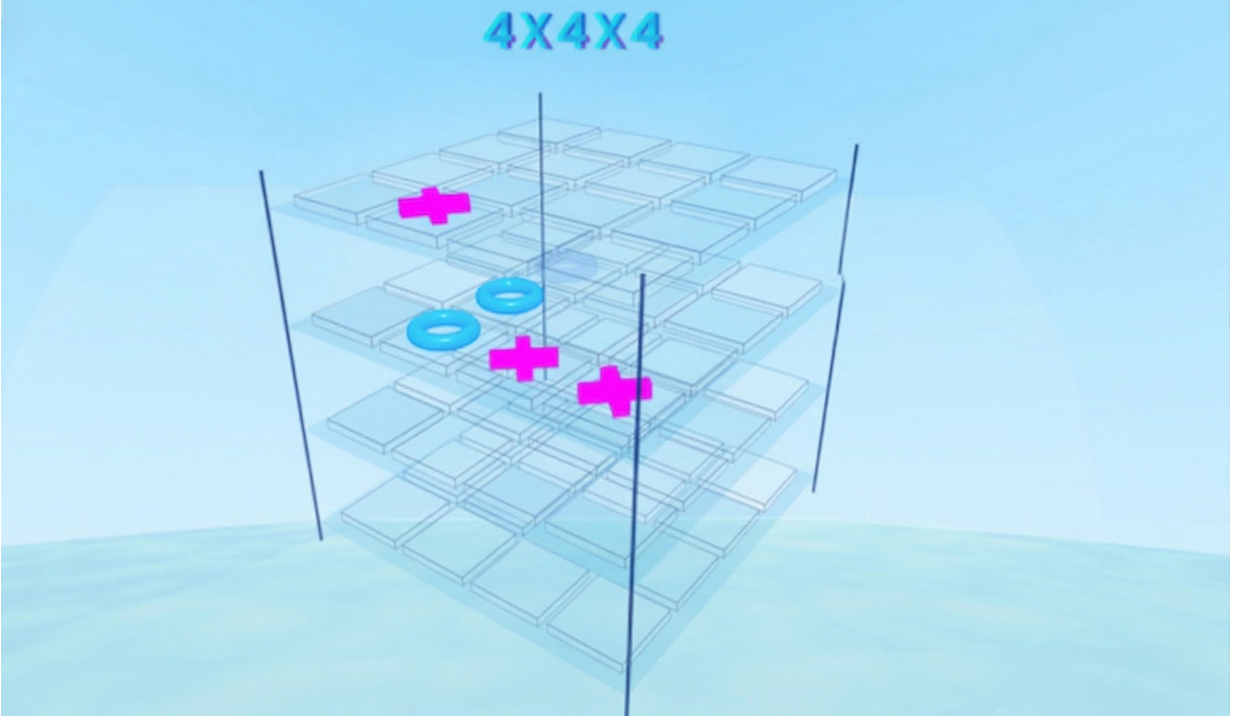
Düşünme Sorusu

Eğer dört anahtar ve dört ampul olsaydı aynı yöntemi kullanarak hangi anahtarın hangi ampulü kontrol ettiğini yine belirleyebilir miydiniz?

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ

"Lise Öğrencilerine Yönelik"

4X4X4 OYUNU

Bu oyun, klasik XOX oyununu mantığında uzamsal düşünme ve strateji kurma becerilerini geliştirmek amacıyla üç boyuta taşınmış fiziksel bir zekâ oyunudur.

Oyun Alanı:

Her biri 4x4 karelik ızgaralardan oluşan 4 adet katmanın üst üste dizilmesiyle kurulur. Toplamda 64 hamle noktası bulunur.

Temel Amaç:

Aynı sembolden (X veya O) 4 tanesini kesintisiz bir düzlem hâlinde sıralayan ilk oyuncu olmaktadır.

Nasıl Oynanır?

Klasik oyundan en büyük farkı kazanma çizgilerinin sadece tek bir katmanda yatay, dikey veya çapraz olarak sınırlı kalmamasıdır. Oyuncular, sembollerini 4 katmanı dikey kesecek şekilde (üst üste) veya katmanlar arası 3 boyutlu çaprazlar oluşturarak da sıralayabilirler.

Ne İşe Yarar?

Karmaşık hamle kombinasyonları gerektirdiği için oyuncuların derinlik algısını güçlendirir. Dikkat süresini artırır ve problemleri sadece yüzeyel bir düzlemde değil çok yönlü bir uzayda analiz etme yeteneği kazandırır.

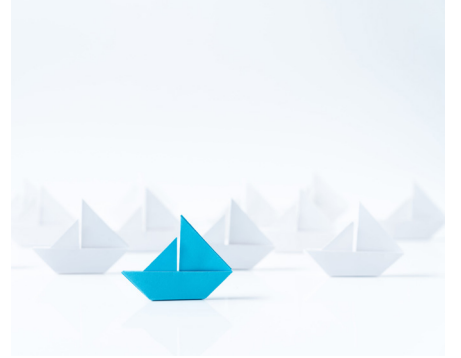
Karekodu okutarak 4x4x4 oyununu oynayabilirsiniz.

4. BÖLÜM

KEŞFET VE DENEYİMLE

Okul döneminde zamanınızın büyük bölümü; dersler, ödevler ve çeşitli sorumluluklarla geçer. Bu nedenle ilgi duyduğunuz alanlara zaman ayırmak her zaman kolay olmayabilir. Ara tatil ise günlük rutininizin dışına çıkarak yeni şeyler keşfetmek ve farklı deneyimler yaşamak için iyi bir fırsat sunar.

Bu dönemde uzun zamandır okumayı düşündüğünüz bir kitaba başlayabilir, izlemek istediğiniz bir filmi seyredebilir ya da daha önce denemediğiniz küçük bir etkinliği deneyebilirsiniz. Bazen kısa bir yürüyüş yapmak, yeni bir yer görmek ya da etrafınıza daha dikkatli bakmak bile size farklı bir bakış açısı kazandırabilir. Önemli olan, merak duygunuzu canlı tutabilmek ve günlük hayatın içinde küçük keşifler yapabilmektir. Ayrıca ramazan ayı ve bayramdaki ziyaretler, sohbetler ve paylaşılan sofralar sayesinde hem kültürel gelenekleri daha yakından tanıma hem de aile ve akraba ilişkilerini güçlendirme imkânı da bulabilirsiniz.

4.1 BİR KİTAP, BİR FİLM VE BİR HİKÂYE

Tatil süresi içinde kitap okumak ya da ailenizle bir film izlemek, keyifli vakit geçirmenin güzel yollarından biridir. Okuduğunuz bir kitap, sizi farklı bir zamana veya mekâna götürebilir; izlediğiniz bir film ise olaylara yeni bir bakış açısıyla yaklaşmanızı sağlayabilir.

Özellikle bayram günlerinde aile büyükleriyle yapılan sohbetler sırasında anlatılan hatıralar, çocukluk hikâyeleri ve eski bayram gelenekleri de birer kültürel değer niteliği taşır. Bu tür anlatılar, içinde yaşadığımız toplumun değerlerini ve yaşam biçimini daha iyi anlamamıza yardımcı olur.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ "Lise Öğrencilerine Yönelik"

Kitap seçerken ilgi alanlarınıza hitap eden, sizi düşündüren ve sorgulamanızı sağlayan nitelikli eserleri tercih etmeniz önemlidir. Farklı türlerde kitaplar okumak, yeni bakış açıları kazanmanıza ve kelime dağarcığınızın gelişmesine katkı sağlayabilir. Ara tatilde okuyacağınız bir kitap hem zihninizi dinlendirmenize hem de kendinize ayırdığınız zamanın verimli geçmesine yardımcı olabilir. Okurken dikkat dağınıcı unsurlardan uzak durmak, okuduğunuz bölümler üzerine kısa notlar almak ya da kitap hakkında ailenizle sohbet etmek, okuma deneyiminizi daha da zenginleştirebilir.

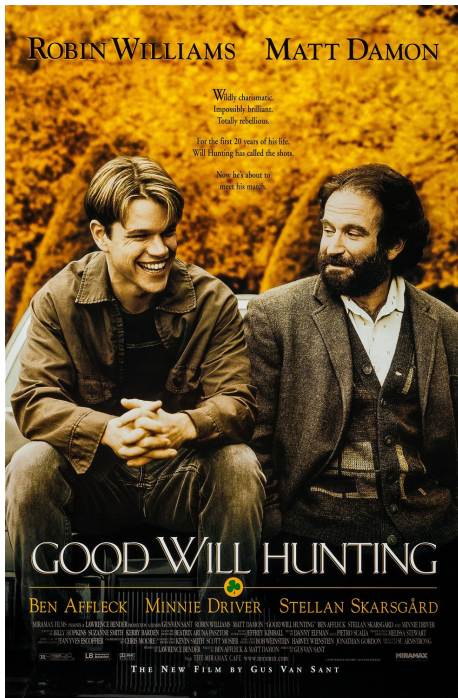
Benzer şekilde film izlemek de tatilinizi keyifli bir etkinliğe dönüştürebilir. Özellikle ailenizle birlikte ramazan ayının ruhunu ve paylaşma kültürünü yansıtan filmler izlemek, manevi değerler üzerine düşünmenize katkı sağlayabilir.

Deneyiminizi değerlendirmek için aşağıdaki sorulardan yararlanabilirsiniz.

- Beğenerek okuduğum/izlediğim bir eser:
.....
- Bu eserde beni en çok etkileyen şey:
.....
- Bu eserin bana hissettirdiği duygular:
.....
- Bu eseri bir arkadaşşıma önerir miyim? Neden?
.....

DISCOVERING YOUR TRUE TALENT: THE STORY OF GOOD WILL HUNTING

Aşağıdaki metinde *Good Will Hunting* filminin özeti yer almaktadır. Metni okuyunuz ve çalışmalarını bu metne göre tamamlayınız.

Have you ever felt like you have a hidden talent but didn't know how to use it? The film *Good Will Hunting* tells the beautiful story of a young man who faces exactly this problem. It is a **powerful** film that teaches us about life, **friendship**, and believing in ourselves.

A Hidden Talent: Will Hunting is a 20-year-old man from South Boston. He works as a cleaner at a well-known university. Will doesn't study, but he is very intelligent. He can easily solve the most difficult maths problems in the world. He can do the calculations on the blackboards of the classrooms easily. However, Will had a hard past and has a lot of anger inside him.

One day, he finds himself in a difficult situation. A maths professor, Gerald Lambeau, helps him and discovers Will's amazing talent when he realises the writings of Will on the boards. He helps Will improve his life, but Will has to accept two rules: He must study maths with him and visit a therapist named Sean Maguire.

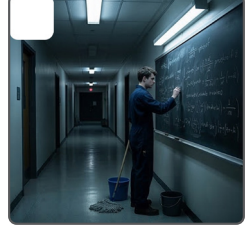
Facing the Past: At first, Will is rude and doesn't want to talk to the therapist. But Sean is patient. He understands Will's pain because they come from the same neighbourhood. Slowly, Will starts to **trust** Sean. Through their honest conversations, Will learns to face his fears. He realises that his difficult childhood was not his fault.

This film shows us that talent can be hidden anywhere. You don't need to have a perfect life to be successful. We all need advice sometimes. As well as the advice of our family members, a good teacher or a friend can completely change the direction of our lives. In this film, Will is afraid of failing and of being loved, so he keeps people away. The film teaches us that to reach our **dreams**, we must be **brave** enough to open our hearts and trust our **talents**.

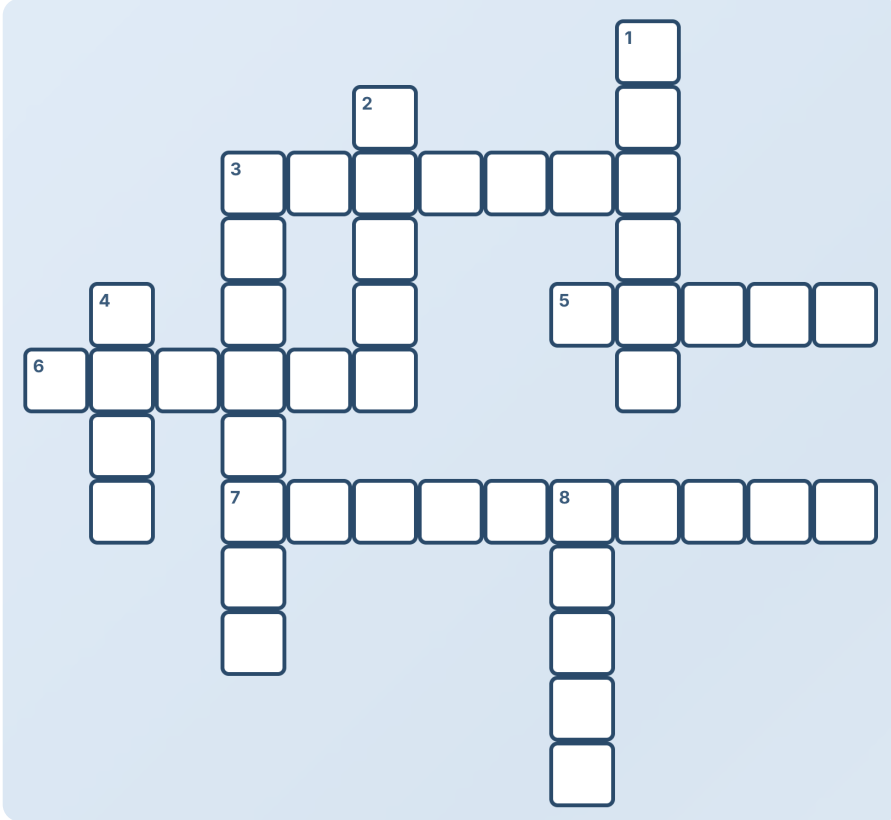
Good Will Hunting reminds us that our past does not decide our **future**. Every student has special talents. Don't be afraid to discover them, accept help from others, and follow your own beautiful **path** in life.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ "Lise Öğrencilerine Yönelik"

a. Metinde geçen olayların sırasına göre aşağıda yer alan görselleri sıralayınız.

b. Aşağıdaki bulmacayı metinde yer alan işaretlenmiş kelimeleri kullanarak cevaplayınız.

ACROSS

- 3 Without mistakes or faults; completely ideal.
- 5 Ready to face your fears and open your heart; not afraid
- 6 A natural ability to be good at something
- 7 A strong relationship between people that teaches us about life and support

DOWN

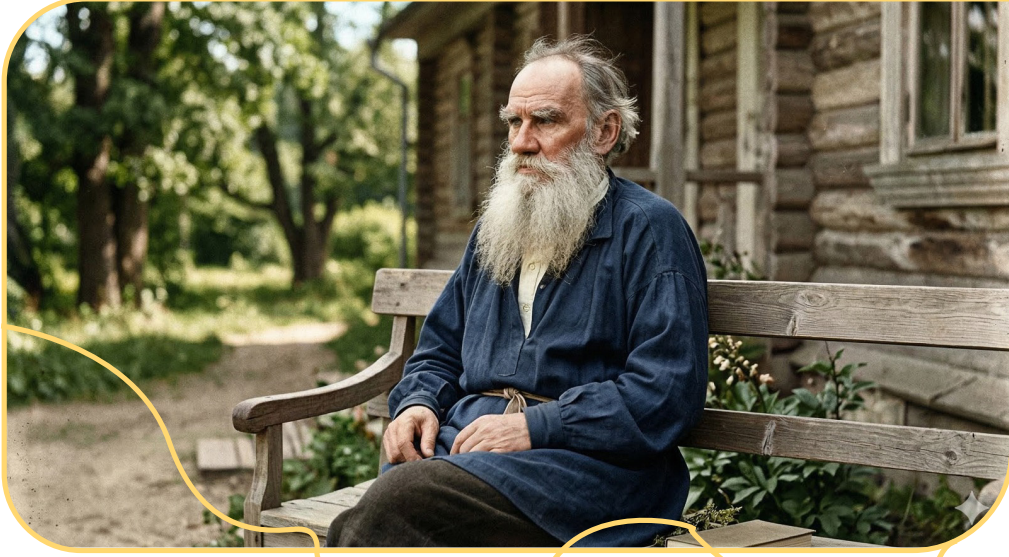
- 1 The time ahead of us that we can shape with our choices
- 2 To believe in someone and feeling safe to share our thoughts and feelings
- 3 Very strong or able to strongly influence people and their lives
- 4 The direction or way we choose to follow in life
- 8 The goals or hopes we want to reach in our life

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

EDEBİYATIN AYNASINDA FELSEFE

Yazar ve Eser: Lev Tolstoy - *İnsan Neyle Yaşar?*

Dünya edebiyatının en büyük gerçekçi yazarlarından biri kabul edilen **Lev Nikolayeviç Tolstoy (1828 - 1910)**, sadece bir romancı değil aynı zamanda bir ahlak felsefecisidir. Soylu bir aileye mensup olmasına rağmen hayatının özellikle ikinci yarısında derin bir ruhsal kriz yaşamış; mülkiyet, şiddet, din ve yaşamın anlamı üzerine radikal sorgulamalara girmiştir. Bu arayış onu, “Tolstoyculuk” olarak bilinen, şiddet karşıtlığı ve sadeliği savunan ahlaki bir öğretiyeye yöneltmiştir.

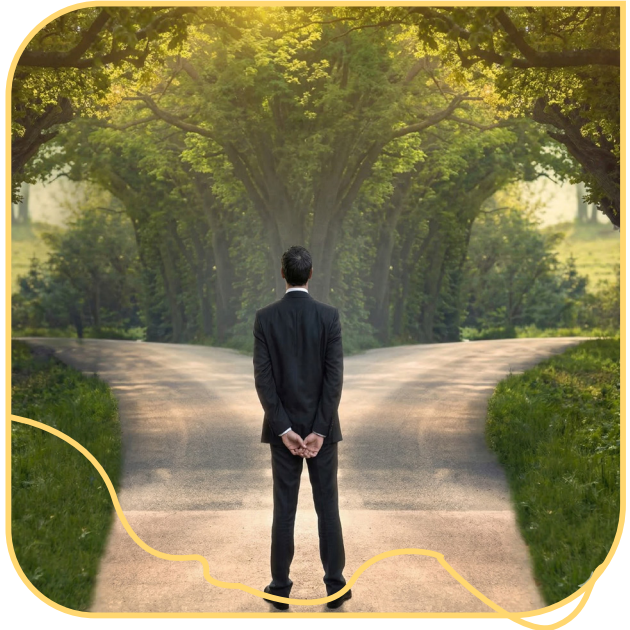

İnsan Neyle Yaşar?

1881 yılında yayımlanan bu eser, Tolstoy'un karmaşık toplumsal yapılar yerine yalın, evrensel ve didaktik bir anlatımı tercih ettiği dönemin ürünüdür. Eser, Tanrı tarafından cezalandırılarak yeryüzüne gönderilen melek Mihail'in hikâyesini anlatır. Mihail, insan suretinde yeryüzünde kaldığı süre boyunca şu üç temel sorunun yanıtını arar:

1. İnsanda ne vardır? (Sevgi)
2. İnsana ne verilmemiştir? (Geleceğini bilme yetisi/kendi ihtiyaçlarının bilgisi)
3. İnsan neyle yaşar? (Sevgiyle)

Eser, bir ayakkabı tamircisinin yanına çırak olarak giren Mihail'in gözlemleri üzerinden, günlük kaygıların ötesinde insanı ayakta tutan manevi temelleri sorgular.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

Romanlarla Felsefe Yapmak

Felsefe denildiğinde akla genellikle ağır kavramlar, soyut teoriler ve kalın terminoloji kitapları gelir. Oysa felsefenin en canlı hâli edebiyatın sayfaları arasındadır. Özellikle romanlar, felsefi birer “laboratuvar” işlevi görür.

Peki, bir romanı sadece bir hikâye olarak değil de felsefi bir metin olarak okumak bize ne sağlar?

Filozoflar “Erdem nedir?” ya da “Adalet nedir?” gibi soruları teorik düzlemde tartışırken romancılar bu soruları ete kemiğe büründürür. Bir karakterin verdiği zor bir karar, yaşadığı vicdan azabı veya karşılaştığı adaletsizlik bizi teorik tartışmalardan çıkarıp “Ben olsam ne yapardım?” sorusuna iter. Romanlarla felsefe yapmak, kavramları yaşamın içindeki izdüşümleriyle görmektir.

Düşünce Deneyi Olarak Kurgu

Felsefede “düşünce deneyleri” çok önemlidir. Yazarlar, yarattıkları kurgusal dünyalarla aslında devasa birer düşünce deneyi kurarlar. Tolstoy, *İnsan Neyle Yaşar?* kitabında aslında şunu sormaktadır: “Eğer insan kendi kaderini kontrol edemiyorsa onu hayatta tutan temel motivasyon ne olabilir?” Bizler bu kurguyu takip ederken aslında determinizm, özgür irade ve etik üzerine kafa yoruyoruz.

Empati ve Ahlak Felsefesi

Felsefe yapmak sadece akıl yürütmek değildir; aynı zamanda farklı bakış açılarını anlama becerisidir. Romanlar, bize hiç tanımadığımız insanların zihinlerine girme imkânı vererek etik bir duyarlılık geliştirmemizi sağlar. Karakterlerin acılarını, sevinçlerini ve ikilemelerini paylaşırken aslında “öteki” ile olan ilişkimizi felsefi bir zemine oturturuz.

Sonuç olarak romanlarla felsefe yapmak, hakikati donmuş bir bilgi olarak kabul etmek yerine, onu bir yolculuk olarak deneyimlemektir. Tolstoy’un bu küçük ama derinlikli eseri, bizlere hayatın karmaşası içinde unutulmuş en temel varoluşsal soruları yeniden hatırlatmak için eşsiz bir kapı aralar.

BENİM FELSEFE AJANDAM

Felsefe, düşüncenin eyleme dönüşmesiyle tamamlanır. Erdemler de ancak yaşatılarak var olur. Bu alanı kendi felsefi pratiğinizi planlamak için kullanabilirsiniz.

Kendi Düşünce Laboratuvarınıza Giriş

Tolstoy’un *İnsan Neyle Yaşar?* eseri bize üç temel varoluşsal soru sordu. Şimdi bu soruları kitaptan çıkarıp kendi hayatımıza taşıma vakti. Kaleminizi hazırlayın, kendi felsefi yolculuğunuza başlıyorsunuz.

Şu sorular üzerine düşünüp notlarınızı alabilirsiniz:

1. Zihnin Sorusu: “İnsana ne verilmemiştir?”

Şu an hayatımda kontrol etmeyi çok istediğim ama kontrol edemediğim o mesele nedir?

2. Kalbin Yanıtı: “İnsanda sevgi vardır.”

Bu hafta, hiçbir menfaat beklemeden, sadece iyilik yapmak amacıyla kime, ne yapacağım?

3. Bağların Sınavı

Tolstoy’a göre insanı yaşatan temel güç sevgidir ve bu sevgi en çok bir araya gelinen anlarda sınanır. Yaklaşan veya geçmiş bir bayramı düşünün. Aileniz veya akrabalarınızla bir araya geldiğinizde, eserdeki “karşılıksız sevgi” ilkesini hangi somut eylemlerle hayata geçirebilirsiniz?

4. Arkadaşlık ve Paylaşım

Roman, insanların birbirlerine muhtaç olduğunu ve dayanışmayla hayatta kaldıklarını vurgular. Bu anlamda bayramlar dostluk bağlarının hatırlandığı zamanlardır. Çevrenizdeki arkadaşlık ilişkilerinizde bu dayanışma ve hatırlanma duygusunu nasıl pekiştirebilirsiniz?

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

5. Eylemin Sonucu

(Hafta sonu doldurulacak.)

Yukarıda planladığınız eylemleri gerçekleştirdiğinizde veya belirsiz bir durumu kabullendiğinizde iç dünyanızda, vicdanınızda neler değişti?

Öneriler

1. Zihnin sorusu: Sınav sonuçları, gelecekteki bir projenin neticesi, başkalarının hakkımdaki düşünceleri veya benim dışımda gelişen toplumsal ve ailevi olaylar.
2. Kalbin yanıtı: Kırgın olduğum birine ilk adımı atmak, sokak hayvanları için su ve mama bırakmak, yoğun bir gününde tanımadığım birine yardım etmek, karşılık beklemeden birini sabırla dinlemek.
3. Bağların Sınavı: Uzun süredir görüşülmeyen, yalnız kalmış yaşlı bir akrabayı ziyaret etmek ya da aramak; aile içi eski kırgınlıkları hoşgörülle bir kenara bırakmak; aile büyüklerinin anılarını gerçek bir ilgiyle dinlemek.
4. Arkadaşlık ve Paylaşım: Bayramı memleketinden uzakta yalnız geçiren bir arkadaşını yemeğe davet etmek, zor bir dönemden geçen bir dostla moral veren içten bir tebrik mesajı yollamak, ihmal edilen eski bir dostla iletişime geçmek.

Eylemin sonucu: Eylemin sonucunda affetmenin ve kin tutmamanın omuzlarınızdan bir yük aldığını hissedebilirsiniz. Karşılıksız bir şey yapmanın verdiği iç huzurunu deneyimlemiş ve bağ kurmanın sizi güçlendirdiğini fark etmiş olabilirsiniz.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

4.2 ŞEHRİNİZİ KEŞFEDİN!

Çevrenizi keşfetmeye en yakınızdaki başlayabilirsiniz. Bunun için yaşadığınız şehri veya semti kapsayan yeni rotalar planlayabilirsiniz. Parklara, tarihi sokaklara, müzelere, camilere ve kültür merkezlerine gidebilir; yıllardır yanından geçip gittiğiniz fakat daha önce fark etmediğiniz bir mekânı ziyaret ederek yaşadığınız yerle daha güçlü bir bağ kurabilirsiniz.

Ara tatilin ramazan ve bayram dönemine denk gelmesi ve şehirdeki hareketlilik, ziyaretlerinizde farklı deneyimler yaşamaya yardımcı olabilir. Bayram ziyaretleri sırasında akrabalarınızın yaşadığı farklı mahalleleri görmek, yeni sokaklar keşfetmek veya büyüklerinizden yaşadığınız yerin geçmişine dair hatıralar dinlemek; bulunduğunuz çevreyi farklı yönleriyle tanımanıza katkı sağlayabilir.

Bu deneyimlerinizi değerlendirmek için aşağıdaki sorulardan yararlanabilirsiniz.

- Tatil sırasında keşfettiğim bir yer veya dikkatimi çeken bir ayrıntı oldu mu?
- Bu keşif bana ne düşündürdü?

GÖKYÜZÜNÜN İKİ YÜZÜ: SENİN ŞAFAĞIN HANGİSİ?

Hiç sabahın erken saatinde, hava henüz zifiri karanlıkken uyanıp pencereden dışarı baktın mı? Dışarıda okak lambaları yanmaya devam eder, şehir derin bir uykudadır ve etrafta gecenin sessizliği hâkimdir. Çoğumuz için bu an, gecenin tam ortasıdır ancak dev teleskoplarıyla uzayın derinliklerine bakan bir astronom için “sabah” çoktan başlamıştır. Gelin, her gün farkında olmadan içinden geçtiğimiz o iki farklı şafak vaktinin gizemli yolculuğuna çıkalım.

Sivil Şafak Şehrin Uyanış Zili

Önce bildiğimiz, tanıdığımız şafaktan başlayalım. “Sivil şafak”, Güneş’in ufuk çizgisinin 6 derece altına kadar tırmandığı anı ifade eder. Gökyüzü o muhteşem mavi, mor ve turuncu tonlarına bürünmeye başlar. Artık etrafı görmek için sokak lambalarına veya el fenerine ihtiyacın yoktur; fırınlar açılır, kuşlar ötmeye koyulur, işe gitme telaşı başlar. Günlük hayatta “Hava aydınlanıyor.” dediğimiz o pratik an, tam olarak sivil şafağın eseridir.

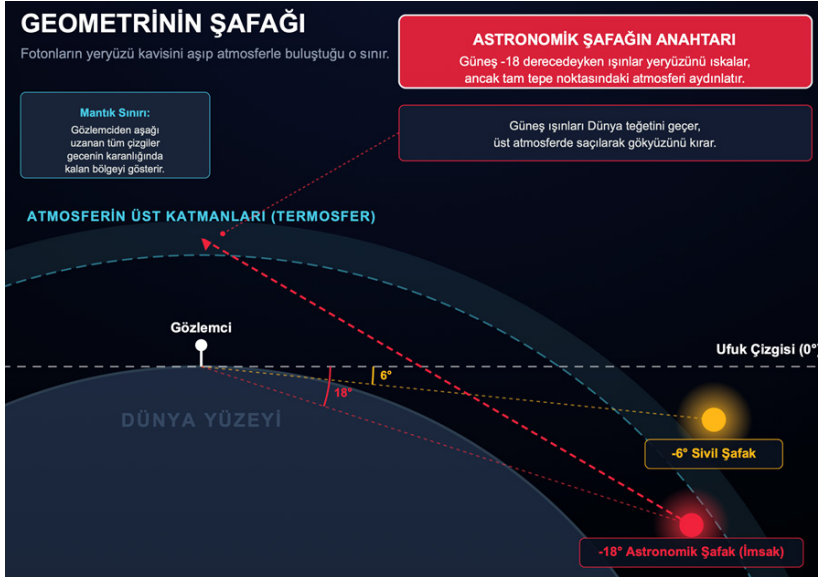

SİVİL ŞAFAK: ŞEHRİN UYANIŞ ZİLİ

Her gün yaşadığımız, gökyüzünün aydınlanmaya başladığı andır. Güneş **ufku -6 derece** altındadır. Artık etrafı görmek için ışığa ihtiyacınız yoktur.

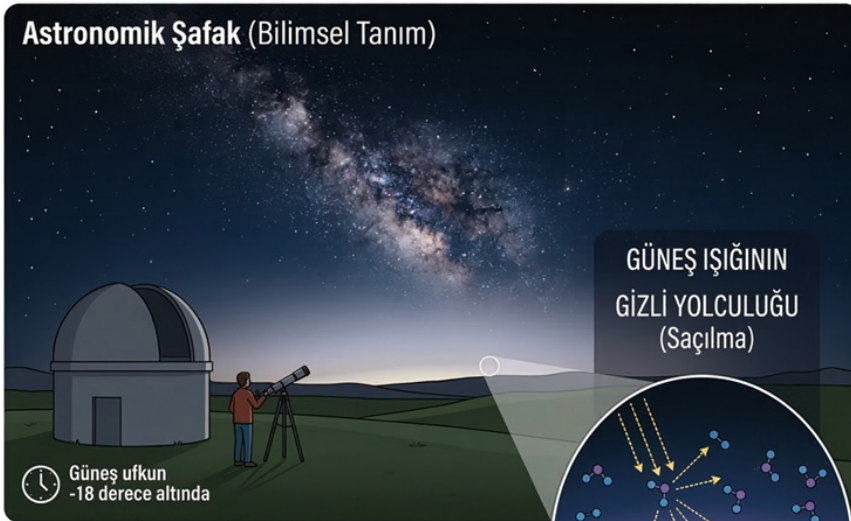
İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ

"Lise Öğrencilerine Yönelik"

ASTRONOMİK ŞAFAK ATMOSFERİN ZİRVESİNDEKİ GİZLİ IŞIK

Peki ya sivil şafaktan çok daha önce Güneş ufuk tam 18 derece altındayken ne olur? Yeryüzünde, yani tam olarak senin bulunduğun koordinatlarda her şey kapkaranlıktır. Doğrudan gelen hiçbir güneş ışını sokağına ulaşamaz çünkü Dünya'nın o devasa kütlesi ve kavisli yapısı, ışığın yolunu kesen dev bir kalkan görevi görür.

ASTRONOMİK ŞAFAK: ATMOSFERİN ZİRVESİNDEKİ GİZLİ IŞIK

Bilim insanları için mutlak karanlığın sona erdiği an. Güneş ufuk tam 18 derece altındadır. Gökyüzü hala kapkaranlıktır ancak en sönük yıldızlar kaybolmaya başlar.

KARŞILAŞTIRMA TABLOSU

Özellik	Sivil Şafak	Astronomik Şafak
Güneş'in Ufuk Açısı	-6 derece	-18 derece
Gökyüzü Görünümü	Aydınlık / Renkli	Karanlık / Yıldızlı
Günlük Hayat Etkisi	İnsanlar Uyanır / Sokak Lambaları Söner	Rasathaneler / Karanlıkta Gözlem Biter

BİLİYOR MUSUNUZ ?

Sadece astronomlar için değil, derin uzay fotoğrafçıları için de "karanlık" önemlidir. En sönük galaksiler, şafak sürecinde oluşan aydınlanma perdesinin arkasında kaybolur. Astronomik şafak, evrenin zayıf fısıltılarını susturur.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

Fakat başının yüzlerce kilometre üzerine, atmosferin en dış katmanlarına (termosfere) doğru hayali bir asansörle çıktığınızı düşünün. Sen aşağıda yorganın altında beklerken, Güneş'in ilk fotonları Dünya'nın gölgesini sıyrarak bu üst katmanlara yandan çarpmaya başlar. Kozmik bir bilardo masasını andıran bu süreçte, ilk ışık hüzmeleri uzay sınırındaki seyrek gaz molekülleriyle buluşur.

Bu buluşma sıradan bir çarpışma değildir. Işık, bu moleküllere çarptıkça uzay boşluğuna kaçmak yerine aşağıya, yani bizim bulunduğumuz alt katmanlara doğru sızmaya başlar. Atmosferin derinliklerine süzülen bu cılız ışık yağmuru, sokaktaki bir insan için fark edilemeyecek kadar zayıftır. Göze çarpan hiçbir aydınlık, hiçbir ufuk çizgisi parlaması yoktur.

Günlük hayatımızda oruca başlama anı olarak bildiğimiz imsak vakti de tam olarak Güneş'in ufukun 18 derece altında olduğu bu astronomik şafak kriteri esas alınarak hesaplanmaktadır.

Neden Teleskoplar Bu Ana Düşmandır?

O halde bu mikroskobik aydınlanma neden karşımıza çıkıyor? Çünkü evrenin sırlarını çözen bilim insanları için bu durum, gözlem penceresinin kapandığı saniyedir. Uzayın derinliklerindeki soluk galaksileri veya çıplak gözle zorlukla seçilebilen o en sönük yıldızları izleyebilmek için mutlak, kusursuz bir siyahlığa ihtiyaç vardır. Astronomik şafak başladığı an, atmosferin üst katmanlarında saçılan o incecik ışık perdesi, gökyüzünün kömür karası arka planını çok hafifçe açmaya başlar. Senin için gece tüm karanlığıyla devam ederken evrenin en zayıf fısıltıları o görünmez ışık sisinin arkasında kaybolup gider.

Kısacası, bir dahaki sefere güneş doğmadan çok önce uyandıığında gökyüzüne bir bak. Belki senin sokağın hâlâ zifiri karanlıktır ama kilometrelerce yukarısında, sadece yıldızların ve astronomların bildiği sessiz bir sabah çoktan başlamıştır.

“Şafağı Yakala” Gözlem Etkinliği: **Şafağın Başladığı Anı Tespit Et**

Bir sabah gün doğumundan yaklaşık **45 dakika** önce gökyüzünü gözlemleyiniz ve aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

Zaman	Gökyüzü rengi	Yıldızlar görünüyor mu?	Ufuk çizgisi
İlk gözlem			
+5 dk			
+10 dk			
+15 dk			

Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Gökyüzünün **ilk aydınlanmaya başladığı anı** belirleyiniz.

.....

.....

2. O anda yıldızlar hâlâ görülebiliyor muydu?

.....

.....

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ "Lise Öğrencilerine Yönelik"

3. Sizce bu an **astronomik şafak mı yoksa sivil şafak mı olabilir?**

.....

.....

4. Atmosferde ışığın saçılması bu gözlemlerle nasıl ilişkilidir?

.....

.....

4.3 YENİ BİR ŞEY DENEYİMLEYİN!

Ara tatil, günlük rutinlerin dışına çıkarak yeni deneyimler kazanmak için uygun bir zamandır. Bu süreyi yalnızca dinlenerek değil ilginizi çeken farklı etkinlikleri deneyerek de değerlendirebilirsiniz. Bazen küçük bir deneme bile yeni bir ilgi alanının başlangıcı olabilir.

Bu süreçte spor yapmak, fotoğraf çekmek, günlük tutmak, basit bir el işi çalışması yapmak ya da ilgi duyduğunuz bir konuda küçük bir araştırma yapmak; size yeni beceriler kazandırabilir.

Ramazan ayı ve Ramazan Bayramı da yeni deneyimler kazanmanız için güzel fırsatlar sunar. Ailenizle iftar hazırlıklarına katılmak, geleneksel bayram yemeklerinin hazırlanmasına yardımcı olmak ya da bayram ziyaretlerinde büyüklerinizden geçmiş bayramlara dair anılar dinlemek hem kültürel değerleri tanımanıza hem de aile bağlarınızı güçlendirmenize katkı sağlayabilir.

Bu deneyimlerinizi değerlendirmek için aşağıdaki sorulardan yararlanabilirsiniz.

• Ara tatilde deneğim veya denemek istediğim yeni bir beceri var mı?

.....

• Bu beceriyi denerken öğrendiğim bir şey oldu mu?

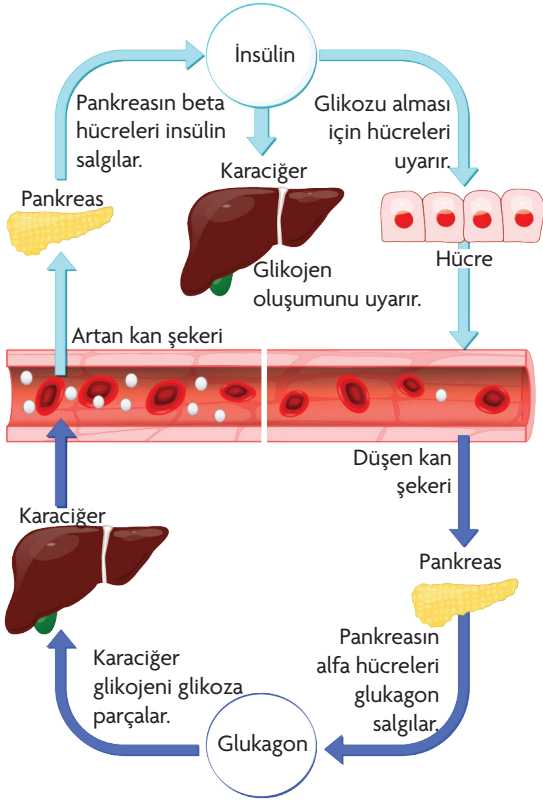
.....

• Bu deneyim bana ne hissettirdi?

.....

DENGELİ BESLENMENİN ÖNEMİ

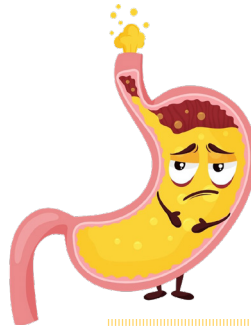
Ramazan ayında tutulan oruç, gün boyunca belirli bir süre besin alımının kesilmesiyle metabolizma üzerinde çeşitli fizyolojik etkiler oluşturur. Bu süreçte vücut enerji gereksinimini karşılamak için öncelikle karaciğerde depolanan glikojeni kullanır. Glikojen depolarının azalmasıyla birlikte enerji üretimi için yağ asitlerinin kullanım oranı artar. Ayrıca gün içinde düzenli olarak tekrar eden açlık ve tokluk döngüsü, pankreastan salgılanan insülin hormonunun düzenlenmesine katkı sağlayarak kan şekeri dengesinin korunmasına yardımcı olur. Araştırmalar, uygun ve dengeli bir iftar-sahur düzeni ile tutulan orucun sindirim sistemine belirli aralıklarla dinlenme fırsatı verebileceğini göstermektedir.

Ramazan ayı boyunca oluşan düzenli beslenme ritmi, bayram döneminde aniden değiştiğinde metabolik denge üzerinde olumsuz etkiler oluşturabilir. Uzun süreli günlük açlık dönemlerine alışmış olan metabolizma, bayramda kısa süre içinde yüksek miktarda karbohidrat ve şeker içeren besinlerin tüketilmesiyle ani bir glikoz yüküyle karşılaşabilir. Bu durumda kan şekeri hızla yükselir ve pankreas bu yükselişi dengelemek amacıyla yoğun miktarda insülin salgılar. Ani ve yüksek insülin salınımı, bir süre sonra kan şekeri düzeyinin hızla düşmesine neden olabilir. Bu durum bireylerde halsizlik baş dönmesi, çarpıntı ve ani açlık hissi gibi belirtilerin ortaya çıkmasına yol açabilir.

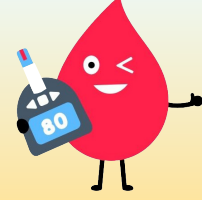
- Bayram ziyaretlerinde sık tüketilen şerbetli tatlılar, yüksek oranda işlenmiş şeker içeren besinler ve porsiyon kontrolünün zorlaşması, kan şekerinde (glikoz) hızlı dalgalanmalara neden olabilir. Ayrıca uzun süreli açlık sonrası ani ve aşırı besin alımı mide ve bağırsak sistemini olumsuz etkileyebilir; bunun sonucunda hazımsızlık, mide şişkinliği ve reflü gibi sindirim problemleri daha sık görülebilir.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ

"Lise Öğrencilerine Yönelik"

- Ramazan sonrasında normal beslenme düzenine geçişin kademeli olarak yapılması büyük önem taşımaktadır. Bayram süresince dengeli porsiyonların tercih edilmesi ve basit şeker içeren gıdaların sınırlandırılması, kan şekeri düzeyinin daha dengeli seyretmesine yardımcı olur.
- Protein, lif (posa) ve sağlıklı yağlar içeren öğünlerin tercih edilmesi glikozun kana karışma hızını yavaşlatarak ani kan şekeri yükselmelerini önleyebilir.

KENDİ YEMEK LİSTENİ OLUŞTUR

- Aşağıdaki besin listesini kullanarak "Dengeli Beslenen A Bireyi" ve "Sağlıksız Beslenen B Bireyi" için birer menü hazırlayınız.
- Her iki bireyin de yaklaşık 800-900 kcal (kilokalori) almasını sağlayacak şekilde listeden 4 farklı besin seçiniz.
- Dengeli menünün kan şekerini neden yavaş yükselttiğini yanına yazınız.
- Sağlıksız menünün neden daha az çeşit içermesine rağmen daha çabuk acıkmaya neden olabileceğini yanına yazınız.

Besin Listesi	
Mercimek Çorbası	140 kcal
Izgara Tavuk	220 kcal
Zeytinyağlı Sebze Yemeği	150 kcal
Tam Buğday Ekmeği (1 dilim)	70 kcal
Ayran	100 kcal
Mevsim Salatası (Yağsız)	50 kcal
Kremalı Tavuk Çorbası	250 kcal
Bol Soslu Hamur İşi (Börek/Pide)	350 kcal
Şerbetli Tatlı (1 porsiyon)	450 kcal
Gazlı İçecek / Şekerli Meyve Suyu	150 kcal
Beyaz Ekmek (1 dilim)	90 kcal
Kızartma Çeşitleri	300 kcal

A Bireyine Ait Menü	Dengeli bir menü neden kan şekerini yavaş yükseltir?	B Bireyine Ait Menü	Sağlıksız bir menü neden daha çabuk acıkmamıza yol açar?

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ "Lise Öğrencilerine Yönelik"

ÇEVREMDEKİ CANLILARI KEŞFEDİYORUM

Merhaba! Bu etkinlikte çevrenizde bulunan canlıları gözlemleyebilir ve onların temel özelliklerini araştırabilir ve topladığınız bilgileri düzenleyerek bir infografik tasarlayabilirsiniz.

Etkinlik Adımları

1. Çevrenizdeki canlıları gözlemleyin.

Ara tatilde evinizin çevresinde, bir parkta, bir bahçede veya sokakta bulunan canlıları inceleyebilirsiniz.

Farklı taksonomik gruplardan canlıları seçmeye özen gösteriniz.

Gözlem yaparken şu özellikleri inceleyiniz: Canlının bulunduğu habitat, morfolojisi (renk, şekil vb.), hareket kabiliyeti ve diğer canlılarla etkileşimi...

2. Gözlemlerinizi kaydedin.

Gözlemlediğiniz canlıların tür adlarını biliyorsanız belirtiniz. Eğer bilmiyorsanız ayırt edici özelliklerini not alabilirsiniz.

Örneğin: Yaprak şekli, vücut rengi, kanat veya bacak yapısı, bulunduğu ortam...

3. Literatür taraması ve araştırma yapın.

Gözlem sırasında eksik kalan bilgileri tamamlamak için araştırma yapabilirsiniz.

Araştırma yaparken şu kaynaklardan yararlanabilirsiniz: Ders kitapları, güvenilir internet kaynakları ve ulusal biyolojik çeşitlilik veritabanı.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ

"Lise Öğrencilerine Yönelik"

Araştırma sırasında şu sorulara cevap arayabilirsiniz:

- Bu canlı hangi alem veya sınıflandırma birimine aittir?
- Nerede yaşar?
- Nasıl beslenir?
- Hareket eder mi?
- Dikkat çekici özellikleri nelerdir?

Kısa Gözlem Notları

Aşağıdaki alana ilk gözlemlerinizi yazabilirsiniz.

.....

.....

.....

4. Gözlem ve araştırma sırasında elde ettiğiniz verileri aşağıdaki gözlem tablosuna kaydediniz.

Gözlem ve Araştırma Tablosu

No	Canlının Adı	Canlı Grubu	Yaşadığı Ortam	Gözlemlediğiniz Özellikler	Beslenme Şekli	Hareket Özelliği	İlginç Özellikleri
1							
2							
3							
4							
5							

5. Tablodaki bilgileri kullanarak bir infografik hazırlayınız.

Şimdi bu bilgileri herkesle paylaşma vakti! Canva uygulamasını kullanarak etkileyici bir infografik hazırlayabilirsiniz. Tasarımınızda şu öğelere yer veriniz:

- **Görsel Materyaller:** Canlıların doğal ortamlarında çekilmiş fotoğraflarını veya temsili görsellerini ekleyebilirsiniz.
- **Bilgi Kartları:** Canlının taksonomisi, ekosistemdeki rolü ve beslenme şeklini kısa, öz cümlelerle belirtiniz.
- **Merak Uyandırın:** Canlının en şaşırtıcı veya ayırt edici biyolojik özelliğini ön plana çıkarabilirsiniz.

6. Hazırladığınız infografiği öğretmeninizle veya arkadaşlarınızla paylaşarak değerlendirmelerini alınız.

Etkinlik sonunda aşağıdaki soruları yanıtlayınız:

1. Çevrenizde en çok hangi canlı grubuna rastladınız?

.....

2. Farklı canlıların yaşam ortamları hakkında neler fark ettiniz?

.....

3. Gözlem yapmak canlıların biyolojik çeşitliliğini anlamınıza nasıl katkı sağladı?

.....

İlkbahar '26

ARA TATİL REHBERİ

"Lise Öğrencilerine Yönelik"

1. YANLIŞ ETİKETLİ KUTULAR

Elimizde üç kutu bulunmaktadır: Birinde sadece elma, birinde sadece portakal, birinde ise hem elma hem de portakal (karışık) vardır. Kutuların üzerindeki etiketler hatalıdır.

Kutuların içeriğini görmeden sadece bir kutudan tek bir meyve alma hakkınız var.

SORU

Yalnızca bir meyve olarak tüm kutuların üzerindeki etiketleri doğru hâle getirecek eşleşmeyi nasıl bulursunuz?

2. KAPILAR PROBLEMİ

Bir odada 3 kapı vardır. Kapıların birinin arkasında 'Özgürlük', diğer ikisinin arkasında ise 'Hapishane' vardır. Her kapının üzerinde bir tabela bulunur.

Bilinenler:

1. Sadece bir kapının üzerindeki yazı doğrudur.
2. Özgürlük, üzerinde yanlış bilgi verilen bir kapının arkasındadır.

Kapılardaki Yazılar:

1. Kapı: "Özgürlük bu kapının arkasındadır."
2. Kapı: "Özgürlük bu kapının arkasında değildir."
3. Kapı: "Özgürlük 1. kapının arkasında değildir."

SORU

Özgürlük hangi kapının arkasındadır?

3. FİLOZOFLAR PANELE

Dört filozof (A, B, C ve D) bir panelde yan yana oturmaktadır. Bu filozofların her biri farklı bir akımı (rasyonalizm, septisizm, empirizm, kriticizm) temsil etmektedir.

Bilinenler:

- Filozoflar soldan sağa doğru 1, 2, 3 ve 4 şeklinde numaralandırılmış koltuklarda oturmaktadır.
- Rasyonalist olan filozof A'dır ve B'nin hemen sağındaki koltukta oturmaktadır.
- C, empiristtir ve masanın en uçlarındaki (1 ve 4 numaralı) koltuklarda oturmamaktadır.
- D, rasyonalist değildir ve septisizm akımını savunmaktadır.
- Kriticizm akımını savunan filozof, masanın en sağında (4. koltuk) oturmamaktadır.
- Septisizmi savunan filozof, rasyonalizmi ve kriticizmi savunan filozoflardan herhangi birinin yanında oturmamaktadır.

1	2	3	4
---	---	---	---

Sol

Sağ

SORU

Bu bilgilere göre masanın en solunda (1. koltuk) oturan filozof kimdir ve hangi akımı savunmaktadır?

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

4. KÜTÜPHANE GİZEMİ

Üç lise öğrencisi (Ayşe, Berk ve Can), okuldaki kütüphaneye haftanın üç farklı gününde (salı, çarşamba, perşembe) gitmiş ve üç farklı alanda (felsefe, psikoloji, sosyoloji) araştırma yapmıştır. Kütüphaneye her öğrenci sadece bir gün gitmiş ve sadece bir alanda çalışmıştır.

Bilinenler:

1. Berk, sosyoloji alanında araştırma yapmamıştır.
2. Felsefe alanında araştırma yapan kişi, kütüphaneye çarşamba günü gitmiştir.
3. Ayşe, kütüphaneye perşembe günü gitmemiştir.
4. Can, psikoloji alanında araştırma yapmıştır ve kütüphaneye salı günü gitmemiştir.

SORU

Hangi öğrenci, hangi gün kütüphaneye gidip hangi alanda araştırma yapmıştır?

5. HALK EĞİTİM KURSU

Bir halk eğitim merkezinde Ahmet, Burcu, Cem, Doğa ve Emre adlı kursiyerler; diksiyon, fotoğrafçılık, kodlama ve satranç kurslarına katılmaktadır.

Bilinenler:

- Emre yalnızca bir kursa katılmıştır. Bunun dışında herkes ikişer kursa katılmıştır.
- Satranç kursuna katılanlar, diksiyon kursuna da katılmıştır.
- Burcu, diksiyon kursuna katılmıştır.
- Doğa, fotoğrafçılık kursuna katılmıştır.
- Ahmet, fotoğrafçılık kursuna katılmış, katıldığı 2. kurs Emre'nin katıldığı kursla aynı olmuştur.
- Cem kodlama kursuna katılmamıştır.

SORU

Satranç kursuna katılan tüm kursiyerlerin isimlerini yazınız.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ "Lise Öğrencilerine Yönelik"

TEMİZLİK MALZEMELERİNİN GİZLİ KİMYASI

Temizlik malzemeleri insanlar tarafından çok uzun yıllardır kullanılmaktadır. Geçmişte insanlar bugünkü gibi hazır temizlik ürünlerine kolayca ulaşamadıkları için birçok temizlik maddesini kendileri oluştururdu. Özellikle sabun yapımı, büyüklerimizin evlerinde yaygın olan geleneksel bir yöntemdi. Bitkisel yağlar ve kül suyu gibi doğal maddeler kullanılarak sabun hazırlanır ve bu sabun hem kişisel temizlikte hem de çamaşır yıkamada kullanılırdı. Bu yöntem doğal bir temizlik sağlamaktaydı. Günümüzde ise gelişen kimya bilimi sayesinde farklı özelliklere sahip pek çok temizlik ürünü üretilmektedir. Her ne kadar günümüzde pek çok temizlik maddesi üretilse de geçmişte yapılan doğal sabunlar hem kültürel mirasın hem de sürdürülebilir yaşamın güzel bir örneğidir.

GÜNÜMÜZDE EVLERİMİZDE KULLANDIĞIMIZ TEMİZLİK MALZEMELERİNİN KİMYASAL DÜNYASI

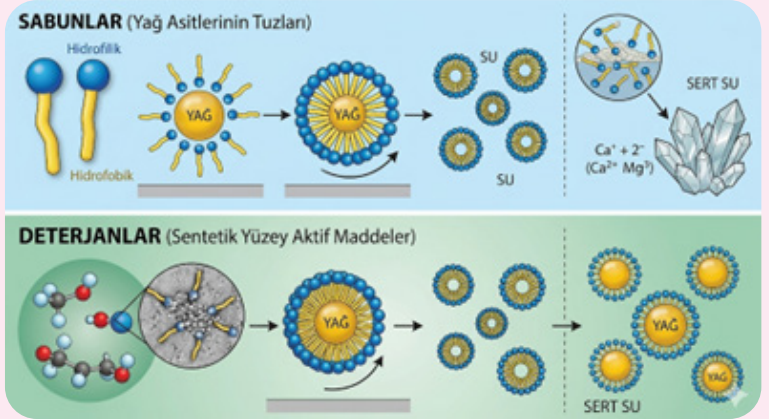

ÇAMAŞIR SUYU (Sodyum Hipoklorit – NaClO)

Çamaşır suyu güçlü bir oksitleyicidir. Mikroorganizmaların hücre yapısını bozarak dezenfeksiyon sağlar ancak asidik maddelerle karıştırıldığında zehirli klor gazı açığa çıkar.

SABUN VE DETERJANLAR

Sabunlar yağ asitlerinin tuzlarıdır. Hem hidrofilik (su seven) hem hidrofobik (yağ seven) kısımları sayesinde yağları su içinde dağıtarak temizliği sağlar. Deterjanlar ise sentetik yüzey aktif maddelerdir ve sert sularda da etkilidir.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ "Lise Öğrencilerine Yönelik"

SİRKE (Asetik Asit - CH_3COOH)

Zayıf bir asittir. Kireç (CaCO_3) gibi bazik maddelerle tepkimeye girerek çözünmeyi sağlar. Bu nedenle kettle ve musluk temizliğinde kullanılır.

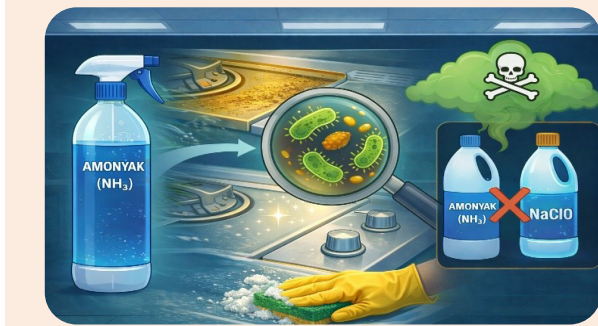
KARBONAT (Sodyum Bikarbonat - NaHCO_3)

Hafif bazik özelliktedir. Asitlerle tepkimeye girerek karbondioksit gazı çıkarır. Koku giderici ve yüzey temizleyici olarak kullanılır.

AMONYAK (NH_3)

Bazik özellik gösterir. Yağ çözücü etkisi vardır ancak çamaşır suyu ile karıştırıldığında zehirli gazlar oluşur.

1. Yukarıda verilen temizlik maddelerinden hangisinin çalışma prensibi size daha ilgi çekici geliyor? Kimyasal açıdan değerlendiriniz.

.....

.....

.....

.....

İlkbahar '26
ARA TATİL REHBERİ
"Lise Öğrencilerine Yönelik"

2. Çamaşır suyu ile sirkenin birlikte kullanılmasının neden tehlikeli olduğunu açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

3. Sabunların sert sularda etkisinin azalmasının nedeni nedir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

4. Günlük hayatta kullanılan iki temizlik maddesini seçiniz ve aralarında gerçekleşebilecek olası bir kimyasal tepkimeyi açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

5. Temizlik maddelerinin bilinçsiz kullanımının çevre ve insan sağlığı açısından olası sonuçlarını değerlendiriniz.

.....

.....

.....

.....

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

4.4 YAPAY ZEKÂ VE TURING TESTİ

GELECEK GELDİ: YAPAY ZEKÂ GERÇEKTE NEDİR VE BİZİ NELER BEKLİYOR?

Yıllarca bilim kurgu filmlerinde izlediğimiz dünyayı ele geçiren robotlar, kendi kendine karar veren süper bilgisayarlar ve uçan arabalar artık hayal olmaktan çıkmaya başladı. Yapay zekâ (YZ) hayatımıza sessiz ama güçlü bir şekilde girdi. Spotify’da sevdiğiniz şarkılara benzer öneriler sunan, Netflix’te ilginizi çekecek içerikler sıralayan, sosyal medya akışınızı düzenleyen ve arama motorlarında aradığınızı anında karşınıza çıkaran şey aslında yapay zekânın ta kendisidir. Peki bugün cebimizde taşıdığımız, ödevlerimize yardım eden, hatta bizim için görsel oluşturan bu teknoloji gerçekten ne kadar zeki? Gelin, “Makineler düşünebilir mi?” sorusuyla başlayan bu yolculuğa birlikte çıkalım.

Yapay Zekâ (AI) Aslında Nedir?

En basit tabiriyle yapay zekâ; bilgisayar sistemlerine insan gibi düşünme, öğrenme ve problem çözme yeteneği kazandırma bilimidir. Geleneksel programlamada bilgisayara “Şunu yaparsan bu olur.” deriz. Yapay zekâda (özellikle Makine Öğrenimi alt dalında) ise bilgisayara binlerce örnek gösterir ve “Buradaki kuralları kendin bul ve öğren.” deriz. Tıpkı bir bebeğin kedi ile köpeği göreyerek ayırt etmeyi öğrenmesi gibi algoritmalar da verileri inceleyerek öğrenir.

Her Şeyin Başladığı Yer: Alan Turing ve “O” Soru

Yapay zekâ dendiğinde aklınıza 2000’li yıllar geliyorsa yanılıyor olabilirsiniz. Bu hikâye 1950’de, bilgisayar biliminin babası sayılan İngiliz matematikçi Alan Turing ile başlamaktadır. Turing, o dönemde çok önemli bir soru ortaya attı: **“Makineler düşünebilir mi?”**

Bunu sınamak için bugün **“Turing Testi”** olarak bilinen **Taklit Oyunu**’nu tasarladı. Kuralı basitti: Bir insan, bir odada hem bir makineyle hem de başka bir insanla yazışır. Eğer bu kişi, hangisinin insan hangisinin makine olduğunu ayırt edemezse o makine “Turing Testi’ni geçmiş” yani zeki sayılır. Sizce günümüzdeki sohbet botları bu testi geçebilir mi?

Hayal Kırıklığı Yılları: “Yapay Zekâ Kışı”

1960’larda bilim insanları büyük bir heyecan içindeydi. “10 yıl içinde insan zekâsına sahip makineler yapacağız!” gibi sözler verildi. Ancak bir sorun vardı: O dönemin bilgisayarları günümüzdeki akıllı saatlerden bile daha güçsüzdü ve yapay zekâyı eğitecek büyük miktarda veri henüz mevcut değildi.

Büyük vaatler gerçekleşmeyince 1970’ler ve 80’lerde araştırmalara verilen destek azaldı ve çalışmalar durma noktasına geldi. Bilim tarihinde bu döneme “Yapay Zekâ Kışı” (AI Winter) adı verilmektedir. Pek çok kişi yapay zekânın yalnızca bir hevesten ibaret olduğunu düşünmeye başlamıştı.

Alan TURING

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ "Lise Öğrencilerine Yönelik"

Dönüm Noktaları: Yapay Zekâ Neleri Başardı?

Gelişen teknoloji, internetin büyümesi ve bilgisayarların güçlenmesiyle yapay zekâ yeniden ve güçlü bir şekilde geri döndü. Bu gelişimi anlamak için bazı önemli örneklerle bakmak yeterlidir:

1997: IBM'in Deep Blue adlı sistemi, dünya satranç şampiyonu Garry Kasparov'u yendi.

2011: IBM Watson, bilgi yarışmasında insan rakiplerine karşı dikkat çekici bir başarı gösterdi.

2016: AlphaGo, dünyanın en karmaşık strateji oyunlarından biri olan Go'da üst düzey bir oyuncuyu mağlup etti.

2020'li yıllar: Büyük dil modelleri sayesinde yapay zekâ; yazı yazma, özet çıkarma, çeviri yapma, kod üretme ve görsel oluşturma gibi alanlarda günlük hayatın sıradan bir parçası hâline geldi.

Eskiden yalnızca araştırma laboratuvarlarında konuşulan yapay zekâ, artık cebimizde taşıdığımız telefonların içine kadar girmiş durumdadır.

Yapay Zekâ Bugün Neler Yapabiliyor?

Günümüzde yapay zekâ yalnızca tek bir görevi yerine getiren sistemlerden ibaret değildir. Artık bazı modeller aynı anda birçok beceriyi bir arada gösterebilmektedir. Örneğin modern bir yapay zekâ sistemi metin yazabilir, soruları cevaplayabilir, görsel oluşturabilir, çeviri yapabilir, tablo yorumlayabilir ve belirli ölçüde kod yazabilir.

Bu yüzden son yıllarda en çok konuşulan alanlardan biri "Üretken Yapay Zekâ" (Generative AI) olmuştur. Bu sistemler yalnızca veriyi sınıflandırmakla kalmaz; yeni metinler, eşsiz görseller ve yeni fikirler de üretebilir.

Peki Her Şeyi Mükemmel mi Yapıyor?

Hayır. Yapay zekâ son derece etkileyici olabilir ancak kesinlikle kusursuz değildir:

- Bazen çok kendinden emin bir şekilde yanlış bilgi verebilir (bu duruma "halüsinasyon" denmektedir).
- Bazen hiç var olmayan bilgileri gerçekmiş gibi sunabilir.
- Bazen kendisini eğiten verilerdeki toplumsal önyargıları yansıtabilir.
- Bazen de bir konuyu gerçekten anlamadan yalnızca benzer örnekleri taklit ederek cevap üretir.

Bu nedenle yapay zekâyı kullanırken sahip olmanız gereken en önemli becerilerden biri **eleştirel düşünmedir**. Yani asla "Bunu yapay zekâ söyledi, o hâlde kesin doğrudur." dememek ve bilgiyi her zaman farklı kaynaklardan teyit etmek büyük önem taşımaktadır.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ

"Lise Öğrencilerine Yönelik"

Aklımızdaki O Soru: İşlerimizi Elimizden Alacak Mı?

Yapay zekâ dünyayı ele geçirecek kötü niyetli bir varlık değil; güçlü bir araçtır. Bu sorunun en gerçekçi cevabı şudur: **Yapay zekâ işinizi elinizden almayacak ancak yapay zekâyı iyi kullanan biri işinizi elinizden alabilir.** Bu nedenle yapay zekâdan korkmak yerine onu kendi yeteneklerinizi güçlendiren bir araç olarak görmemiz çok daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

SIRA SİZDE: TURING TESTİ SİMULASYONU

Aşağıdaki etkinlikte çeşitli ifadeler yer almaktadır. Bu ifadelerin bir kısmı gerçek insanlar, bir kısmı ise yapay zekâ tarafından yazılmıştır. Göreviniz her bir ifadeyi dikkatle okuyarak kimin yazdığını tahmin etmektir.

TURING TESTİ SİMULASYONU

- QR kodu telefonunuzla okutarak "**Turing Testi: İnsan mı, Yapay Zekâ mı?**" etkinliğine katılabiliyorsunuz.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ "Lise Öğrencilerine Yönelik"

5. BÖLÜM

TATİLİN ARDINDAN: OKUL TEMPOSUNA GERİ DÖNÜŞ

Tatil ve bayram telaşı yavaş yavaş geride kalırken şimdi taze bir enerjile yeni bir başlangıca hazırlanma vakti! Bu bölümde tatilde geride bıraktığınız günlerin nasıl geçtiğine dair kısa bir değerlendirme yapabilir, okulun ilk günlerine yüksek bir motivasyonla adım atmanızı sağlayacak ipuçlarına göz atabilirsiniz. Bunun yanı sıra bu bölümde ara tatilin ardından yaşadığınız deneyimleri düşünmenize ve yeni döneme bu farkındalıkla başlangıç yapmanıza yardımcı olacak bazı etkinlikler bulunmaktadır.

5.1 TATİLİNİZ NASIL GEÇTİ?

Geride bıraktığınız tatilin ardından tatilinizi nasıl geçirdiğinizi değerlendirmeniz, deneyimlerinize farkına varmanız açısından oldukça değerlidir. Geriye dönüp baktığınızda bazen değer verdiğiniz bir yakınınzla ettiğiniz keyifli bir sohbet, bazen ihtiyaç sahibi bir kişiye ettiğiniz küçük bir yardım ya da ailenizle beraber yaptığınız bir iftar; sizin için anlamlı bir anıya dönüşebilir. Yaptığınız bayram ziyaretleri, paylaşılan sofralar veya yapılan küçük yardımlar gibi Ramazan Bayramı'ndaki deneyimlerinizi de bu değerlendirmeye dâhil edebilirsiniz.

Tatil boyunca yaşadığınız deneyimleri değerlendirebilmek için şu sorular üzerinde düşünebilirsiniz:

- Bu tatilde beni en çok mutlu eden şey neydi?
- Sevdiklerimle birlikte geçirdiğim hangi an, benim için daha anlamlıydı?
- Bu süreçte öğrendiğim yeni bir şey oldu mu?

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

Ara tatil sürecinizi değerlendirirken aşağıdaki bazı değerlerden destek alabilir, bu değerleri tatil boyunca ne kadar deneyimlediğinizi değerlendirebilirsiniz.

Bu süreçte fark edebileceğiniz bazı değerler şunlardır:

Yardımseverlik:

Birine destek olmak veya ihtiyaç duyduğu bir konuda yardımcı olmaktır.

Duyarlılık:

Çevrenizdeki insanların duygu ve ihtiyaçlarını fark etmektir.

Saygı:

Aile büyükleri ve çevrenizdeki insanlara değer vermektir.

Sabır:

İnsanları anlamaya çalışırken acele etmeden dinlemektir.

Yapacağınız kısa bir değerlendirmeyle bu ara tatili nasıl geçirdiğinizi düşünüp sürecinizi fark edebilirsiniz. Aşağıdaki soruları bu değerlendirme için kullanabilirsiniz.

- Bu tatilde en çok keyif aldığım an:

- Bu tatilde beni en çok etkileyen olay:

- Birine yardımcı olduğum bir an:

- Bu tatilde öğrendiğim yeni bir şey:

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

5.2. OKULA DÖNÜŞ MOTİVASYONU

Tatil süresince günlük rutininiz değişebilir. Uyku, sosyal etkinlik ya da çalışma saatleriniz; okul temposuna göre farklı olabilir. Bu nedenle tatilin son günlerinde okul rutininiz için zihinsel hazırlık yapabilirsiniz. Okula dönüş sürecinde küçük ama etkili adımlar atmak, yeni döneme daha rahat uyum sağlamanıza yardımcı olabilir. Örneğin

- Tatilin son günlerinde uyku düzeninizi yeniden okul saatlerine göre planlamak,
- Ders çalışma alışkanlığınızı yeniden oluşturmak,
- Günlük plan yaparak zamanınızı daha dengeli kullanmak gibi küçük düzenlemeler; okulun ilk günlerinde kendinizi daha hazır hissetmenize ve motivasyonunuzun yükselmesine katkı sağlayabilir.

Yeni bir döneme başlarken bazen kendinize büyük hedefler koyduğunuzu fark edebilirsiniz. Ancak çoğu zaman küçük ve ulaşılabilir hedeflerle ilerlemek, daha sürdürülebilir bir yol sunar. Bu sayede attığınız küçük adımlar, zamanla büyük gelişimlere dönüşebilir.

Bu küçük adımları atabilmek için aşağıdaki sorulardan faydalanabilirsiniz.

- Yeni dönemde geliştirmek istediğim bir alışkanlık:

- Okulun ilk haftasında kendime koyduğum küçük bir hedef:

- Bu hedefe ulaşmak için atacağım ilk adım:

Tüm bunlara ek olarak okula dönüş, bazen tatil sonrasında biraz zorlayıcı gelebilir. Ancak yeni bir dönem aynı zamanda yeni fırsatları da beraberinde getirir. Yeni bilgiler öğrenmek, farklı deneyimler yaşamak ve kendinizi geliştirmek için önünüzde yaz tatiline kadar uzun bir süre var!

Motivasyonunuzu artırmanın en etkili yollarından biri de yaptığınız şeylerin neden önemli olduğunu hatırlamanızdır. Bunun için okulda öğrendiğiniz bilgilerin yalnızca derslerle sınırlı olmadığını; aynı zamanda düşünme becerilerinizi geliştirmeye, farklı bakış açıları kazanmanıza ve geleceğe hazırlanmanıza da yardımcı olduğunu kendinize hatırlatabilirsiniz.

Keyifli ve verimli bir dönem geçirmeniz dileğiyle!

GERİ BİLDİRİMLER

OSMANLI'DA RAMAZAN GELENEKLERİ

Bu geri bildirim sayesinde kendi cevabınızı kontrol edebilir, hatalarınızı düzelterek öğrenmenizi pekiştirebilirsiniz.

1. Gazetede yer alan etkinlikler içinde en ilgi çekici olanın mahya geleneği olduğunu düşünüyorum çünkü camilerin minareleri arasında ışıklarla yazılan mesajlar hem estetik hem de anlamlıdır. Bu gelenek ramazan ayının gelişini insanlara duyurmanın güzel bir yoludur. Aynı zamanda şehirde yaşayan insanların ortak bir heyecan yaşamasına katkı sağlar. Bu nedenle mahya geleneğinin hem kültürel hem de görsel açıdan dikkat çekici olduğunu düşünüyorum.
2. Mahya geleneği, iftar sofraları ve ramazan şenlikleri insanların bir araya gelmesini sağlayan etkinliklerdir. Özellikle iftar sofralarında aileler, komşular ve misafirler birlikte yemek yiyerek paylaşma duygusunu yaşarlar. Ramazan şenlikleri ise insanların eğlenerek sosyal bağlarını güçlendirmelerine katkı sağlar. Mahyalar da ramazan ayının ortak bir kültür ve değer etrafında yaşandığını hatırlatır. Bu etkinlikler sayesinde toplumda birlik, dayanışma ve paylaşma duygusu güçlenmiştir.
3. Osmanlı Dönemi'ndeki ramazan gelenekleri ile günümüzdeki ramazan uygulamaları arasında bazı benzerlikler bulunmaktadır. Örneğin iftar sofralarının kurulması, teravih namazlarının kılınması ve sahur geleneği günümüzde de devam etmektedir ancak bazı geleneklerin zamanla değiştiği görülmektedir. Özellikle Karagöz, meddah ve Direklerarası eğlenceleri gibi etkinlikler günümüzde eskisi kadar yaygın değildir. Bunun yerine televizyon programları veya farklı kültürel etkinlikler yapılmaktadır. Buna rağmen ramazan ayının paylaşma ve dayanışma ruhu günümüzde de sürmektedir.
4. Bugün Ramazan ayının güzel bir akşamını yaşadım. Akşam ezanına yakın herkes iftar için hazırlık yapıyordu. Komşularımızla birlikte geniş bir iftar sofrası kurduk. Sofrada herkesin getirdiği farklı yemekler vardı. Ezan okununca birlikte oruçlarımızı açtık. Yemekten sonra camiye giderek teravih namazı kıldık. Caminin minareleri arasında asılı olan mahyalar çok güzel görünüyordu. Namazdan sonra sokaklarda ramazan şenlikleri başladı. Karagöz ve meddah gösterilerini izlerken çok eğlendik. Bu akşam ramazan'ın ne kadar özel bir zaman olduğunu bir kez daha hissettim.
5. Osmanlı'da ramazan ayının yalnızca ibadetle sınırlı olmadığını söylemek mümkündür. Gazetede yer alan iftar sofraları, ramazan şenlikleri ve Direklerarası eğlenceleri bunun önemli örnekleridir. Bu etkinlikler insanların bir araya gelerek sosyal hayatı paylaşmalarına imkân sağlamıştır. Aynı zamanda Karagöz ve meddah gibi geleneksel gösteriler kültürel hayatın canlı kalmasına katkı sağlamıştır. Bu nedenle ramazan ayı hem ibadet hem de kültürel ve sosyal etkinliklerin yoğunlaştığı özel bir dönem olarak değerlendirilebilir.

BAYRAM COŞKUSU

1. Olası cevaplarınız düşünülerek örnek cevap oluşturulmuştur.

Arnavut kaldırımlı dar bir sokağa süzülen sabah güneşi, taş ve ahşabın kucaklaştığı cumbalı evleri usulca ısıtıyordu. Pencerelerden sarkan saksılardaki rengârenk sardunyalar, sokağın bayram neşesine çoktan ortak olmuştu. Arka tarafta tüm ihtişamıyla yükselen iki minareli caminin şerefeleri arasına asılmış “Ramazan Bayramınız Kutlu Olsun” mahyası, masmavi ve hafif bulutlu gökyüzünün altında bayramın müjdecisi gibi parlıyordu.

Mahallenin ulu çınarları sayılan güngörmüş ihtiyarlar, kapı önlerine atılmış ahşap iskemlelere çoktan kurulmuştu. Başlarındaki takkeleri, üzerlerindeki yelekleri ve ellerinde dumanı tüten ince belli çay bardaklarıyla derin bir sohbete dalmışlardı. O sırada lacivert takım elbisesini giymiş, saçları özenle taranmış küçük bir çocuk; adımlarını hızlandırarak dedesinin yanına yaklaştı. Hürmetle eğilip o kırışık elleri öpüp alınaya koyarken yaşlı adamın yüzünde beliren gururlu tebessüm, sokağın tüm sıcaklığını özetliyordu.

Sokağın diğer köşesinde ise bayramlıklarını giymiş çocukların tatlı telaşı yankılanıyordu. Sarı fırfırlı elbisesiyle etrafına gülücükler saçan küçük bir kız ve bembeyaz gömlekleriyle sıraya girmiş erkek çocukları, mahalle kadınlarının etrafını sarmıştı. Anneler ve teyzeler, gümüş işlemeli zarif şekerliklerden lokumlar ve şekerler ikram ediyor; çocukların omuzlarından sarkan bez keseler, bayramın en tatlı ganimetleriyle yavaş yavaş doluyordu. Geçmişin derin hürmetiyle geleceğin saf neşesinin harmanlandığı bu taş sokak, komşuluğun ve bayramın birleştirici ruhunu nefes alan bir tablo gibi yaşıyordu.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ "Lise Öğrencilerine Yönelik"

GEÇMİŞ ZAMAN OLUR Kİ HAYALİ CİHAN DEĞER

2. Olası cevaplarınız düşünülerek örnek cevaplar oluşturulmuştur.

"Bizim zamanımızda bayramlar..." diye söze başlasam muhtemelen ilk olarak o bayram sabahlarının kendine has telaşından bahsedirdim. Belki eskilerin anlattığı gibi sokaklarda panayırlar yoktu ama bizim de evlerimizde tatlı bir koşturmaca olurdu. Sabah özenle seçtiğimiz kıyafetleri giyer, bayram namazına gider, namaz çıkışında fırından taze çıkmış ekmeğimizle eve döner ve ailecek kahvaltıya otururduk.

Karşımdaki gence şunları söyledim: "Evet, bizim dönemimizde akıllı telefonlar vardı; uzaktaki akrabalarımızla görüntülü konuşur veya mesajlaşırdık. Ama hiçbir ekran; bayram sabahı aile büyüklerini ziyaret etmenin, o limon kolonyası kokusunun ve ikram edilen tatlıların yerini tutamazdı. Bayramlar; teknolojiye rağmen göz göze bakabildiğimiz, büyük sofraların etrafında omuz omuza oturduğumuz o nadir ve kıymetli anlardandı."

KELİME AVI

ARİFE: Bayramın ayak seslerini duyduğumuz heyecanlı gün

BAYRAMLAŞMA: El öpmelerin, kucaklaşmaların ve iyi dileklerin saati

AKRABA: Kapısı çalınacak, sofrasına oturulacak en değerlilerimiz

ZİYARET: Mesafeleri sevgiyle aşmanın adı

GÜLLAÇ: İftar sofralarından bayrama taşınan sütlü tatlı

HARÇLIK: Cebimize konulan mutluluk kaynağı

MÂNİ: Sahurdan bayram sabahına taşınan neşeli kafiyeler

ŞEKER: Bayramın ağız tadı, çocukların en büyük avı

KOLONYA: Avuçlara dökülen ferahlık ve mis gibi misafirlik kokusu

MENDİL: İçine bazen şeker bazen para konulan zarif geleneğin parçası

Mutlu Bayramlar!

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ "Lise Öğrencilerine Yönelik"

BAYRAMDA KÜÇÜK İYİLİKLER YAPIN

a) 1.c 2.b 3.a 4.d

b) Ramadan sharing charity kindness respect forgiveness compassion

c) 1. kindness 2. caring 3. respect 4. relatives 5. share

d) Dinleme Metni

The Ramadan Eid is a special time that reminds people of kindness, generosity, and sharing. During this holiday, many people try to keep the spirit of Ramadan alive by caring about others and thinking about those in need. Small acts of kindness, such as helping someone, showing respect, and making others feel valued, can make the community stronger and happier.

People also show kindness through simple actions during the Ramadan Eid. Many visit their relatives and neighbours to celebrate together. They often share food and sweets with others and spend time talking and enjoying the holiday. Some people buy small gifts for children to make them feel the joy of the Eid. These simple but meaningful actions help people feel closer to each other and keep the spirit of kindness alive.

1. generosity 2. kindness 3. sharing 4. charity 5. empathy 6. donating 7. caring

e) 1. respect 2. empathy 3. generosity 4. solidarity

f) 1. visiting elderly 2. buying children new clothes 3. spending time with orphans and people who need support

İP VE KİBRİT - İPUCU KARTI

1. İpucu: Bir ipin farklı bölümleri farklı hızlarda yanabilir. Ancak ipin tamamının yanma süresi hakkında ne söyleyebilirsiniz?

2. İpucu: Bir ipi iki ucundan aynı anda yakarsanız yanma süresi nasıl değişir?

3. İpucu: Birinci ip tamamen yandığında geçen süreyi düşününüz. Bu anda ikinci ip üzerinde nasıl bir işlem yapılabilir?

İP VE KİBRİT - CEVAP KARTI

Birinci ipin iki ucu yakılır. İkinci ipin bir ucu yakılır.

Birinci ip bittiğinde 30 dakika geçmiştir.

İkinci ipin diğer ucu da yakılır.

Kalan kısmı 15 dakikada yanar.

Toplam 45 dakika ölçülmüş olur.

PADIŞAH VE MAHKÛM - İPUCU KARTI

1. İpucu: Muhafızlardan biri her zaman doğruyu, diğeri ise her zaman yalanı söylemektedir. Bu durum soracağınız soruyu nasıl etkileyebilir?

2. İpucu: Soracağınız soru, hangi muhafıza sorulursa sorulsun aynı sonucu verecek şekilde nasıl kurulabilir?

3. İpucu: Bir muhafıza, diğeri muhafızın ne söyleyeceğini sormayı düşününüz. Böyle bir soru size nasıl yardımcı olabilir?

PADIŞAH VE MAHKÛM - CEVAP KARTI

Mahkûm muhafızlardan birine şu soruyu sorabilir:

"Diğeri muhafıza özgürlüğe açılan kapının hangisi olduğunu sorsaydım, hangi kapıyı gösterirdi?"

Muhafız hangi kapıyı gösterirse göstereceğini muhkûm o kapının tersini seçmelidir.

Çünkü

• Doğru söyleyen muhafız, yalançı muhafızın yanlış göstereceğini söyler.

• Yalan söyleyen muhafız ise doğru söyleyen muhafızın doğru cevabını tersine çevirir.

Her iki durumda da gösterilen kapı yanlış kapıdır.

İlkbahar '26

ARA TATİL REHBERİ

"Lise Öğrencilerine Yönelik"

TERMİT VE KÜPLER - İPUCU KARTI

- İpucu:** Küpleri bir satranç tahtası gibi iki farklı renkle boyadığınızı hayal ediniz.
- İpucu:** Bir küpten komşu küpe geçtiğinizde renk nasıl değişir?
- İpucu:** Başlangıç küpü ile bitiş küpünün renkleri arasında nasıl bir ilişki olmalıdır?

TERMİT VE KÜPLER - CEVAP KARTI

Bu durum mümkün değildir.

Küpler satranç tahtası gibi iki farklı renkle boyandığında 27 küplük büyük küpte

- 14 küp bir renkte
- 13 küp diğer renkte

olur.

Termit her hareketinde bir komşu küpe geçeceği için renk sürekli değişir.

Bu nedenle başlangıç ve bitiş noktaları farklı renkli küpler olmak zorundadır.

Ancak merkezdeki küp, 13 küpten oluşan renkte yer alır. Bu nedenle termitin tüm küpleri birer kez ziyaret ederek tüneline merkezde bitirmesi mümkün değildir.

SAKLANAN KEDİ - İPUCU KARTI

- İpucu:** Kedinin her gece yalnızca komşu bir kutuya geçebildiğini dikkate alınız.
- İpucu:** Kutuların tek veya çift numaralı olması kedinin hareketi hakkında size nasıl bir fikir verebilir?
- İpucu:** Kedi her gece yer değiştirdiğinde bulunduğu kutunun tek–çift durumu nasıl değişir?

SAKLANAN KEDİ - CEVAP KARTI

Kediyi kesin olarak bulmak için kutular 2 → 3 → 4 → 2 → 3 → 4 sırasıyla kontrol edilir.

Sebebi:

- Kedi her gece komşu kutuya geçtiği için tek ve çift numaralı kutular arasında dönüşümlü hareket eder.
- Bu arama stratejisi, kedinin bulunduğu olası konumları her gün daraltır.
- En geç birkaç tur içinde kedi 2, 3 veya 4 numaralı kutulardan birinde yakalanır.

Bu nedenle verilen arama sırası kediyi kesin olarak bulmayı sağlar.

ÜÇ ANAHTAR - İPUCU KARTI

- İpucu:** Bir ampul yalnızca yanık veya sönmük olmakla kalmaz; başka bir özelliğini de gözlemleyebilirsiniz. Bu özellik ne olabilir?
- İpucu:** Bir ampul bir süre yandığında nasıl bir değişiklik olur?
- İpucu:** Anahtarları farklı sürelerde kullanarak ampulleri gözlemlemek size nasıl bir ipucu verebilir?

ÜÇ ANAHTAR - CEVAP KARTI

1. İlk anahtarı açıp birkaç dakika bekleyin.
2. Sonra ilk anahtarı kapatıp ikinci anahtarı açın.
3. Ampullerin bulunduğu odaya gidin.

Sonuç:

- Yanık olan ampul → ikinci anahtara aittir.
- Kapalı fakat sıcak olan ampul → birinci anahtara aittir.
- Kapalı ve soğuk olan ampul → üçüncü anahtara aittir.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ "Lise Öğrencilerine Yönelik"

DISCOVERING YOUR TRUE TALENT: THE STORY OF GOOD WILL HUNTING

- b) **ACROSS:** 3. Perfect 5. Brave 6. Talent 7. Friendship
DOWN: 1. Future 2. Trust 3. Powerful 4. Path 8. Dreams

YANLIŞ ETİKETLİ KUTULAR

Eğer "Elma" veya "Portakal" etiketli kutulardan seçim yaparsak elimize geçen meyve, bize diğer kutular hakkında kesin bir bilgi vermez. Ancak "Karışık" etiketli kutu bizi çözüme götürür. Çünkü bu kutunun üzerindeki etiket kesinlikle yanlışsa içindeki meyveler karışık olamaz. Bu durumda bu kutunun içinde ya sadece elma ya da sadece portakal vardır.

Tek seçim hakkımız olduğu için "Karışık" etiketli kutudan bir meyve alırız.

- Diyelim ki aldığımız meyve elma çıktı.
- O zaman "Karışık" etiketli kutu → sadece elma kutusudur.
- Sonra "Portakal" yazan kutuya bakarız. Bu kutunun portakal olmadığı belli çünkü etiketi yanlıştır.
- Elma olmadığı belli çünkü etiketi "Karışık" olan kutu elma kutusudur.
- O hâlde bu kutu karışık olmak zorundadır.
- Diğer iki kutuyu bulduk. "Karışık" yazan elma, "Portakal" yazan karışık kutusudur.
- O hâlde "Elma" yazan kutu portakal olmak zorundadır.

Sonuç (eğer ilk çektiğimiz meyve elma ise):

- "Karışık" etiketli kutu → Elma
- "Portakal" etiketli kutu → Karışık
- "Elma" etiketli kutu → Portakal olur.

Not: Benzer akıl yürütme ile (eğer ilk çektiğimiz meyve portakal ise):

- "Karışık" etiketli kutu → Portakal
- "Elma" etiketli kutu → Karışık
- "Portakal" etiketli kutu → Elma olur.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ

"Lise Öğrencilerine Yönelik"

KAPILAR PROBLEMİ

1. Varsayım: 1. kapıdaki yazı doğru olsun.

O zaman özgürlük 1. kapıdadır. Bu durumda 3. kapının üzerindeki "Özgürlük 1'de değildir." ifadesi yanlış olur. Ancak 2. kapıda "Özgürlük bende değildir." yazıyor. Eğer özgürlük 1'deyse 2. kapıda yazan bu yazı da doğru olur.

Çelişki: İki tane doğru yazı var (1 ve 2). Oysa sadece bir tane doğru olmalıydı.

2. Varsayım: 2. kapıdaki yazı doğru olsun.

Bu, "Özgürlük 2'de değil." demektir. Eğer sadece bu doğruysa 3. kapıdaki "Özgürlük 1'de değildir." yazısı yanlış olmalıdır. Kapıda yazan yanlışsa özgürlük aslında 1. kapıdadır.

Peki 1. kapıda ne diyordu? "Özgürlük buradadır." Eğer özgürlük 1'deyse bu yazı da doğru olur.

Çelişki: Yine iki doğru olur (1 ve 2).

3. Varsayım: 3. kapıdaki yazı doğru olsun.

"Özgürlük 1'de değildir." ifadesi doğru.

O hâlde 1. kapıdaki "Özgürlük buradadır." yazısı yanlıştır.

Sadece 3. kapıdaki yazı doğru olduğuna göre 2. kapıdaki "Özgürlük burada değildir." yazısı da yanlış olmalıdır.

Bir yazının yanlış olması, tersinin doğru olduğu anlamına gelir. 2. kapıdaki yazı yanlışsa özgürlük 2. kapıdadır.

Sonuç:

- Doğru yazı: 3. kapıdadır.
- Özgürlük: 2. kapının arkasındadır.

FİLOZOFLAR PANELDE

1. Koltuk (en sol): B — Kritisizm

2. Koltuk: A — Rasyonalizm

3. Koltuk: C — Empirizm

4. Koltuk (en sağ): D — Septisizm

Mantıksal Gerekçeler:

B ve A: A, B'nin sağında olduğu için ayrılmaz bir bloktur (B-A).

C: En uçlarda olamadığı için 2. veya 3. sıraya yerleşmek zorundadır.

D: Septik olduğu ve kritisizmin (B) en sağda olamayacağı kuralı nedeniyle tek tutarlı dizilim yukarıdaki gibidir.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ

"Lise Öğrencilerine Yönelik"

KÜTÜPHANE GİZEMİ

- 4. ipucuna göre Can psikoloji alanında çalışmıştır ve salı günü kütüphaneye gitmemiştir. Bu durumda Can çarşamba veya perşembe günü gitmiş olabilir.
- 2. ipucuna göre felsefe alanında çalışan kişi çarşamba günü kütüphaneye gitmiştir. Can psikoloji alanında çalıştığı için çarşamba günü kütüphaneye gitmiş olamaz. Bu nedenle Can perşembe günü gitmiş ve psikoloji alanında çalışmıştır.
- Böylece geriye Ayşe ve Berk ile salı ve çarşamba günleri kalmıştır.
- 1. ipucuna göre Berk sosyoloji alanında çalışmamıştır. Psikoloji alanında zaten Can çalışmış olduğuna göre Berk felsefe alanında çalışmış olmalıdır.
- Felsefe alanında çalışan kişi çarşamba günü kütüphaneye gittiğine göre Berk çarşamba günü kütüphaneye gitmiş ve felsefe alanında çalışmıştır.
- Geriye Ayşe için salı günü ve sosyoloji alanı kalmaktadır. Demek ki Ayşe, salı günü sosyoloji alanında çalışmıştır.

Sonuç:

Ayşe -> Salı -> Sosyoloji

Berk -> Çarşamba -> Felsefe

Can -> Perşembe -> Psikoloji

HALK EĞİTİM KURSU

Doğru Cevap: Burcu ve Cem

Çözüm Açıklaması:

- Satranç kursuna katılanlar, diksiyon kursuna da katıldığına göre satranç kursuna katılan Burcu diksiyon kursuna da katılmıştır.
- Doğa diksiyon ya da satranç kursuna katılırsa 3 kursa birden katılmış olacaktır. Kursiyerlerin 2 kursa katıldığı bilgisi verildiğinden Doğa'nın katıldığı 2. kurs kodlama olmalıdır.
- Ahmet de Doğa gibi kodlama kursuna katılmak zorundadır. Bu durumda Emre'nin katıldığı kurs da kodlama olacaktır.
- Cem kodlama kursuna katılmadıysa 2 kursa katılması gerektiği için fotoğrafçılığa katılamaz. Çünkü satranç kursuna katılanlar, diksiyon kursuna da katılmak zorundadır.
- Herkes 2 kursa katıldığına göre Cem satranç ve diksiyon kurslarına katılmış olmalıdır.
- Bu durumda cevap Burcu ve Cem'dir.

İlkbahar '26 ARA TATİL REHBERİ “Lise Öğrencilerine Yönelik”

TEMİZLİK MALZEMELERİNİN GİZLİ KİMYASI

Bu geri bildirim sayesinde kendi cevabınızı kontrol edebilir, hatalarınızı düzelterek öğrenmenizi pekiştirebilirsiniz.

1. Örneğin sabunun çalışma prensibi daha ilgi çekicidir çünkü sabun molekülünün bir ucu hidrofilik (su seven), diğer ucu hidrofobik (yağ seven) yapıdadır. Bu özellik sayesinde misel adı verilen yapılar oluşturularak yağ su içinde dağıtır. Böylece yağ ve kir suyla birlikte ortamdan uzaklaştırılır. Bu olay, fiziksel ve kimyasal özelliklerin birlikte çalıştığı güzel bir örnektir.

2. Çamaşır suyu sodyum hipoklorit içerir ve güçlü bir oksitleyicidir. Sirke ise asetik asit içerir ve asidik özellik gösterir. Bu iki madde karıştığında klor gazı açığa çıkar. Klor gazı solunum yollarını tahriş eder ve zehirleyici etki gösterir. Bu nedenle birlikte kullanılmaları sağlık açısından tehlikelidir.

3. Sert sularda kalsiyum (Ca^{2+}) ve magnezyum (Mg^{2+}) iyonları bulunur. Bu iyonlar sabun ile tepkimeye girerek çözünmeyen tuzlar oluşturur. Oluşan bu çökelti sabunun köpürmesini azaltır. Köpük azaldığında temizleme etkisi de düşer. Bu yüzden sert sularda deterjanlar daha etkili olur.

4. Sirke ve karbonat günlük hayatta sık kullanılan iki temizlik maddesidir. Sirke asidik, karbonat ise bazik özellik gösterir. Birlikte kullanıldıklarında asit-baz tepkimesi gerçekleşir. Bu tepkime sonucunda karbon dioksit gazı açığa çıkar ve köpürme görülür. Açığa çıkan gaz kirlerin yüzeyden uzaklaşmasına yardımcı olabilir.

5. Temizlik maddelerinin fazla kullanımı su kirliliğine neden olabilir. Özellikle fosfat içeren deterjanlar su kaynaklarında ötrofikasyona yol açabilir. Bu durum, sudaki oksijen miktarını azaltarak canlılara zarar verir. Ayrıca kimyasal buharların solunması, solunum yolu rahatsızlıklarına sebep olabilir. Bu nedenle temizlik maddeleri bilinçli ve ölçülü kullanılmalıdır.

